



**TURUN
YLIOPISTO**

”—että on mahdollisuus tehdä työtään semmoisissa tiloissa, jossa voi kokea olonsa turvalliseksi”

Työtilojen merkitykset sosiaali- ja terveyskeskuksessa sosiaalihuollon ammattilaisten kertomana

Sosiaalityön
Sosiaalitieteiden laitos
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Kaisa Ruusuranta

11.6.2026
Turku

Opiskelijan lausunto tekoälyn käytöstä tähän tutkielmaan liittyen:

☐ **En ole käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja** tätä tutkielmaa kirjoittaessani.

☒ **Olen käyttänyt tekoälyä hyödyntäviä työkaluja** tätä tutkielmaa kirjoittaessani. Tämä käyttö on dokumentoitu tutkielman liitteessä. Vakuutan, että tekoälyä käytettiin yliopiston ohjeistuksen mukaisella tavalla.

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Oppiaine: Sosiaalityö

Tekijä: Kaisa Ruusuranta

Otsikko: ”—että on mahdollisuus tehdä työtään semmoisissa tiloissa, jossa voi kokea olonsa turvallisiksi”

Työtilojen merkitykset sosiaali- ja terveyskeskuksessa sosiaalihuollon ammattilaisten kertomana

Ohjaaja: professori Kirsi Günther

Sivumäärä: 68 sivua

Päivämäärä: 11.6.2026

Tutkielmassa tarkastellaan työtilojen merkityksiä sosiaali- ja terveyskeskuksissa työikäisten sosiaalipalveluiden sosiaalihuollon ammattilaisten kertomana. Tavoitteena on selvittää, mitä merkityksiä sosiaalityön tilalle annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden sisällä. Tutkimuskysymyksenä on: *mitä merkityksiä työikäisten palveluiden sosiaalihuollon ammattilainen antaa työtilalle sote-keskuksessa*. Tutkimuskysymykseen vastataan teemahaastattelulla kerätyllä aineistolla, joka on analysoitu sisällönanalyysillä. Tutkimuksessa haastateltiin sosiaali- ja terveyskeskuksissa työskenteleviä sosiaalihuollon ammattilaisia.

Sosiaalityötä toteutetaan erilaisissa tiloissa. Tyypillisimmin sen toimipaikaksi mielletään toimistohuone tai neuvotteluhuone, joka sijaitsee virastossa, sosiaalikeskuksessa tai nykyisin sosiaali- ja terveyskeskuksessa. Paikka itsessään ei määritä kohtaamisen sisältöä, mutta luo puitteet ja kehykset vuorovaikutukselle. Tässä tutkielmassa tilaa ja sen merkitystä lähestytään relationaalisen tilakäsityksen kautta, jossa tila ymmärretään sosiaalisessa vuorovaikutuksessa rakentuvana ja dynaamisena.

Tutkielman tulosten perusteella tilan merkitykset ovat jaettavissa kahteen pääluokkaan 1) tilan sosiaaliin merkityksiin ja 2) tilan fyysisiin merkityksiin. Tutkimus osoittaa, että tila ei ole sosiaalityössä pelkkä fyysinen toimintaympäristö, vaan se on osa sosiaalityön käytäntöjä, vuorovaikutusta ja institutionaalisia rakenteita. Tilan merkitys rakentuu samanaikaisesti sosiaalisena, emotionaalisenä ja fyysisenä ilmiönä, joka voi sekä mahdollistaa, että rajoittaa työntekijän ja asiakkaan välistä työskentelyä. Tilaa tulisi täten tarkastella aktiivisena toimijana, eikä vain työn tekemisen taustana.

Avainsanat: sote-keskus, sosiaali- ja terveyskeskus, hyvinvointialue, sosiaalipalveluiden tilat, työikäisten palvelut

Sisällysluettelo

1	Johdanto	6
2	Tutkimuksen teoriatausta	9
2.1	Hyvinvointialue sotepalvelujen tuottajana	9
2.2	Sote-keskus moniammatillinen toimintaympäristö	10
2.3	Työikäisten palvelut	12
2.3.1	Sosiaalihuoltolaki	12
2.3.2	Työikäisten palvelut	14
2.4	Tilat ja paikat	17
2.4.1	Relationaalinen tilakäsite	18
3	Tutkimusasetelma	20
3.1	Tutkimustehtävän ja kysymysten määrittely	20
3.2	Aineistona sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien haastattelut	20
3.3	Menetelmä	24
3.4	Tutkimuksen eettisyys ja tutkijan positio	26
4	Tulokset	30
4.1	Tilan sosiaalinen merkitys	30
4.1.1	Tila turvan tuojana	30
4.1.2	Tila tunnelman luojana	34
4.1.3	Henkilökohtaiset merkitykset	37
4.1.4	Tila sosiaalisen toiminnan mahdollistajana	40
4.2	Tilan fyysinen merkitys	44
4.2.1	Tilan monimuotoisuus	45
4.2.2	Tilan rakenteellinen merkitys	48
5	Johtopäätökset	51
	Lähteet	57
	Liitteet	63
	Liite 1 Haastattelukutsu	63
	Liite 2 Teemahaastattelurunko	65
	Liite 2 Suostumuslomake	67

1 Johdanto

Sosiaalityötä tehdään monenlaisissa ympäristöissä. Juhila (2018) kuvaa paikan antavan raamit sille, millaiseksi sosiaalityö voi muotoutua, miten sitä on mahdollista tehdä ja miten se määrittää niin työntekijän kuin asiakkaan rooleja. Sosiaalityötä toteutetaan erilaisissa tiloissa, kuten asiakkaan kotona, mutta tyypillisimmin sen toimintapaikaksi mielletään toimistohuone tai neuvotteluhuone, joka sijaitsee virastossa, sosiaalikeskuksessa tai nykyisin sosiaali- ja terveystieteiden keskuksessa (myöhemmin sote-keskus). Paikka ei siis suoranaisesti määritä kohtaamisen sisältöä, mutta luo puitteet ja kehykset vuorovaikutukselle.

Vuoden 2023 alusta lähtien Suomessa on toiminut 21 hyvinvointialuetta, joiden vastuulla on sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen järjestäminen (STM 2023). Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaalipalvelut ja terveydenhuolto ovat siirtyneet saman hallinnollisen ja organisatorisen rakenteen alle. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman hankeoppaan (STM 2021) mukaan hyvinvointialueiden tavoitteena on moniammatillinen toimintaympäristö, jossa eri alojen ammattilaiset voivat toimia yhdessä asiakkaan tarpeisiin vastaten. Tällainen integraatio luo kuitenkin uudenlaisen kontekstin sosiaalityölle, sosiaalityön sijoittuessa nyt tiloihin, jotka on suunniteltu ensisijaisesti moniammatillisuuden ja terveydenhuollon palveluiden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtasuhteet ovat nousseet julkiseen keskusteluun jo vuonna 2021. Anneli Pohjola (2021) tarkastelee artikkelissaan ”Sosiaalisen soten sivuraiteella” kriittisesti sosiaalihuollon asemaa suhteessa terveydenhuoltoon ja nostaa esiin, miten sosiaalinen ulottuvuus on vaarassa jäädä terveyden varjoon sote-uudistuksessa. Pohjola argumentoi sote-järjestelmän rakenteellisen ja kielellisen painotuksen terveyteen kaventavan sosiaalisen merkitystä asiakkaan hyvinvoinnin ja osallisuuden rakentajana. Sosiaalityön tilat, niin fyysiset kuin institutionaaliset, ovat muotoutuvassa suhteessa muihin toimijoihin, valtarakenteisiin, sekä hallinnon muotoihin. Tutkielman kannalta on tärkeää huomata, ettei hyvinvointialueuudistus ole ainoastaan hallinnollinen muutos, vaan se on myös tilallinen muutos, joka muokkaa sosiaalityön tekemisen kontekstia ja tiloja (vrt. Pohjola 2021). Huolenaiheena on, miten sosiaalihuollon tila näyttäytyy kaventuneelta, kun terveydenhuollon tavoitteet näyttäytyvät ensisijaisilta.

Sote-keskuksien suunnitteluvaiheessa on ollut tekeillä useampia hankkeita, sekä projekteja, joissa sote-keskuksille on asetettu tavoitteita, niin asiakasnäkökulmasta kuin ammattilaisten tarpeiden kautta tarkasteltuna. Tärkeänä on pidetty sote-keskuksien kykyä vastata asiakkaan tarpeisiin palvelukokonaisuuksien kautta, sekä se, miten sote-keskus mahdollistaa työntekijälle moniammatillisen

ja verkostomaisen työskentelyn, jossa he pystyvät turvautumaan toisiin ammattilaisiin. (THL 2025.) Sote-keskuksien tarkasteleminen sosiaalihuollon näkökulmasta näyttäytyy merkittävältä, koska sosiaalihuollon toimintaympäristö, sekä sen asemoituminen ja organisoituminen osaksi palvelujärjestelmää ovat selkeästi muuttuneet. Sote-keskus voi vaikuttaa etenkin sosiaalityön mahdollisuuksiin määrittellä omaa rooliaan, sekä paikkaansa. (Suominen 2025).

Sosiaalityön tutkimuksessa sosiaalityön tiloja ja tilojen merkityksiä on tarkasteltu aiemminkin (ks. Byrant & Williams 2020; Juhila & Raitakari 2022). Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiomuutosten, kuten sote-keskusten ja hyvinvointialueiden, myötä tutkimus on laajentunut koskemaan myös uusia toimintaympäristöjä. Suominen (2025) on tarkastellut sosiaalityön asiantuntijuuden paikkaa sote-keskuksissa, sekä Salo (2025) on tutkinut, miten tilat määrittelevät moniammatillista yhteistyötä. Salon (2025) mukaan tilasuunnittelu ei tue sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, eikä tilaratkaisuilla pystytä vastaamaan sosiaalityölle tyypillisiin asiakastilanteisiin ja asiakkaiden tuen tarpeisiin. Sen sijaan sitä, millaisia merkityksiä sote-keskuksessa työskentelevät sosiaalihuollon ammattilaiset antavat työtiloilleen on tarkasteltu toistaiseksi vähän. Tässä tutkielmassa vastataan tähän tutkimusaukkoon tarkastelemalla merkityksiä relationaalisen tilakäsitteen kautta. Relationaalinen tila ymmärretään sosiaalisesti tuotetuksi, dynaamiseksi, ja se on kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti määräytynyttä (Ridell ym. 2009). Käsitteen avulla on mahdollista tarkastella sitä, miten sosiaalipalveluiden työtilat toimivat rakennuksessa, joka on tuotettu hyvinvointialueiden tuoman hallinnollisen muutoksen, sekä palvelujärjestelmän muutoksen tuotoksena.

Tutkielmassa tarkastelen relationaalista tilaa sote-keskuksissa ja erityisesti työikäisten palveluiden kontekstissa. Työikäisten palveluita käyttävälle sosiaalityö on tärkeä tuki arjen sujumiselle ja osallisuudelle. Sosiaalityötä tehdään pääosin yksilötasolla, mutta se vahvistaa yhtäältä koko yhteiskunnan sosiaalista eheyttä. Sosiaalityö edistää yhteiskunnan kykyä reagoida sekä tuttuihin, kuin uusiin ja yllättäviin ilmiöihin, jotka pystytään usein havaitsemaan sosiaalityön arjessa. Sosiaalityön tarkoituksena on edistää turvallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja eriarvoisuuden kasvua puuttumalla näiden ilmiöiden taustalla vaikuttavin tekijöihin. (Karjalainen 2020). Sosiaaliset tekijät, kuten osioekonominen asema, asumisolot ja työllisyyden vaikuttavat keskeisesti terveyteen. Sosiaalisen eriarvoisuuden vähentäminen ja sosiaalisten mahdollisuuksien tukeminen ja niiden tutkiminen ovat tapaa edistää terveyttä (Pohjola 2017), jonka vuoksi sote-keskuksien tilan merkityksen tutkiminen on perusteltua myös yksilötasolla.

Tässä tutkielmassa olen siten kiinnostunut jo olemassa olevien sote-keskusten tilojen vastaavuudesta sosiaalityön tekemiseen työikäisten palveluissa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien näkökulmasta tarkasteltuna. Työikäisten palveluiden työntekijöiden työtilat sijoittuvat usein sosiaalikeskuksiin tai nykyisin enemmän sote-keskuksiin. Tutkielmassani tarkastellaan työtilojen merkityksiä sote-keskuksissa työikäisten sosiaalipalveluiden sosiaalihuollon ammattilaisten kertomana. Tarkoituksen on selvittää, mitä merkityksiä sosiaalityön tilalle annetaan sosiaali- ja terveyskeskusten rakenteiden sisällä. Tutkielman tarkoituksena pohtia, mikä näyttäytyy tiloissa työntekijälle itselleen merkitykselliseltä. Tässä tutkielmassa tilaa lähestytään relationaalisen tilakäsityksen kautta, jossa tila ymmärretään sosiaalisessa vuorovaikutuksessa rakentuvana ja dynaamisena. (Ridell ym.2009, 13). Tutkimuskysymykseen vastataan teemahaastattelulla kerätyllä aineistolla, joka on analysoitu sisällönanalyysillä. Tutkielman tavoitteena on tehdä näkyväksi, minkälaisia merkityksiä sote-keskuksissa työskentelevät sosiaalihuollon ammattilaiset antavat työtiloilleen ja millaisia rajoja tai mahdollisuuksia nämä tilat luovat sosiaalityön tekemiselle.

Tutkielma rakentuu viidestä pääluvusta. Tutkielma etenee johdantoluvun jälkeen lukuun, jossa käsitellään tutkielman teoreettista viitekehystä, sekä tutkielman keskeisiä käsitteitä. Kolmannessa luvussa esitellään tutkimusasetelma ja metodologiset valinnat, sekä pohditaan tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Neljännessä luvussa esitetään tutkielman keskeiset tulokset ja tuloksia tarkastellaan suhteessa tutkimuskysymykseen, sekä aiempaan tutkimukseen. Viimeisessä luvussa esitetään johtopäätökset, arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja pohditaan jatkotutkimuksen tarvetta.

2 Tutkimuksen teoriatausta

2.1 Hyvinvointialue sotepalvelujen tuottajana

Suomessa on vuoden 2023 alusta alkaen toiminut 21 hyvinvointialuetta, jotka vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollosta, sekä pelastustoimen järjestämisestä. Ennen hyvinvointialueihin siirtymistä, vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen järjestämisestä oli kunnilla ja kuntayhtymillä. Hyvinvointialueiden perustamista kutsutaan historialliseksi muutokseksi (Ritala-Koskinen ym. 2025), jonka tarkoituksena oli siirtää sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisvastuu kunnilta suurimmille toimijoille (STM) jotta ikääntyvän väestön tarpeisiin ja näin ollen kohoaviin kustannuksiin voitaisiin vastata paremmin uudella hallinnollisella järjestelyllä. Tämän lisäksi hyvinvointialueuudistuksen pyrkimyksenä on taata peruspalvelut Suomen kansalaisille, sekä varmistaa palveluiden tasalaatuisuus. (Post 2022.)

Suomi on jakautunut 21 hyvinvointialueeseen, jotka noudattavat pääosin maakuntajakoa, poikkeuksena on, että Uudellamaalla on neljä hyvinvointialuetta, eikä Helsingin kaupunki kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, vaan se vastaa itse omista sosiaali- ja terveystalouden palveluistaan sekä pelastustoimesta. Helsinkiä lukuun ottamatta jokainen kunta kuuluu johonkin hyvinvointialueeseen. Hyvinvointialueet vastaavat itsehallinnollisina alueina sosiaali- ja terveystalouden palvelujen, sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisestä. (STM 2023.) Itsehallinnon tavoitteena on lakisääteisten tehtävien demokraattinen ohjaus, jolloin hyvinvointialueella alueen toiminnasta ja taloudesta vastaa aluevaltuusto. Aluevaltuuston valtuutetut valitaan hyvinvointialueen aluevaaleissa (STM) ja sen toimintaa ja taloutta seuraa Valtiovarainministeriö. Hyvinvointialueiden rahoitus tulee valtiolta, eikä niillä ole omaa verotusoikeutta, kuten esimerkiksi kunnilla on ollut. (Valtiovarainministeriö 2026.)

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) määrittää hyvinvointialueen vastaavan asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta, palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta, sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, niiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavan valinnasta, tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta, sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Hyvinvointialueet tekevät yhteistyötä kuntien kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntien yhteistyöverkostoja ovat muun muassa päivähoido, opetus, liikunta ja kulttuuri. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön lisäksi yksityiset toimijat, sekä järjestöt ja yhdistykset täydentävät julkisia sosiaali- ja terveystalouden palveluja. (STM.)

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen integraatio, eli sosiaali- ja terveystalouden palvelujen yhteensovittaminen, sekä moniammatillinen yhteistyö ovat osa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Uudistus on ennen

kaikkea hallinnollinen muutos, koska sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kuntien sijaan hyvinvointialueiden vastuulla. Hyvinvointialueen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen integraation nähdään olevan ratkaisu palvelujen kustannustehokkaaseen tuottamiseen, sekä tarpeellista niin järjestelmän, organisaation, ammattilaisten, kuin asiakkaiden tasolla (Ritala-Koskinen ym. 2025; Post 2022). Tavoitteena on, että asiakkaiden kokonaistilanne tulisi paremmin nähdä, sekä palvelut vastaisivat paremmin hänen tarvitsemaansa tukeen, tietenkin kustannustehokkaasti. Integraatio toteutuu niin järjestelmän, organisaation, ammattilaisten kuin asiakkaiden tasolla. Integraation ajatus nousee tärkeäksi silloin, kun puhutaan paljon palveluita käyttävästä henkilöstä, koska integraation tavoitteena on, että palvelujärjestelmän eri osat täydentäisivät toisiaan (Raitakari 2025, 17).

2.2 Sote-keskus moniammatillinen toimintaympäristö

Hyvinvointialueuudistus, sote-integraatio, sekä sosiaali- ja terveyskeskukset ovat luoneet uudenlaisia toiminta- ja työympäristöjä sosiaalityölle, sekä terveydenhuollolle. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman hankeoppaan (STM 2021, 12) mukaan sosiaali- ja terveyskeskuksessa työskentelisi ”*sosiaalityön ja sosiaalihuollon, lääketieteen ja hammaslääketieteen ja hoitotyön ammattilaisia sekä eri alojen erityistyöntekijöitä*” ja sen palveluihin tulisi kuulua; ”*ainakin perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon, sosiaalityön ja muun sosiaalihuollon palveluja, kotiin vietäviä palveluja ja sähköisiä palveluja, perustason mielenterveys- ja päihdepalveluja, avokuntoutuspalveluja, kansansairauksien ehkäisyä sekä neuvolapalveluja ja muita ehkäiseviä ja jalkautuvia palveluja.*”

Sote-keskuksien ajatuksena on, että niissä työskentelevät sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset kykenevät toimimaan moniammatillisesti, verkostomaisesti, sekä digitaalisesti, jolloin asiakkaan tarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin ja joustavammin. Tällöin on mahdollisuutena, että varhain tunnistetut sosiaalihuollon tarpeessa olevat asiakkaat osataan ohjata avun piiriin ajoissa, sekä vastavuoroisesti sosiaalihuollon asiantuntijat voivat saada työnsä tueksi terveydenhuollon asiantuntijuutta. (Tynkkynen ym. 2025.) Sote-keskuksen toimintaperiaatteen ja palvelujen yhteensovittamisen, nähdään vähentävän sote-kustannuksia, kun asiakkaiden ei tarvitse hakea toistuvasti tai useita palveluita eri kanavia pitkin (THL 2022). Sote-keskuksissa asioivan asiakkaan olisi tällöin joustavasti mahdollisuus käyttää eri ammattilaisten osaamista, kun hänen tilanteensa sitä vaatii. (Ritala-Koskinen, Räsänen & Salo 2025, 9–10.)

Monialaisuuden ja moniammatillisuuden esitetään olevan sote-keskuksen lähtökohta. Moniammatillisuus tarkoittaa käytännön työssä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaisten saumatonta

yhteistä työskentelyä, jota ohjaa asiakkaan tarpeet. Monialaisuus taas on käytännössä yhteistyötä kunnan eri toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen tai työllisyyspalveluiden kanssa. (THL 2022.) Moniammatillista kuten myös monialaista yhteistyötä on tehty jo pitkään, mutta sen merkitys on näyttäytynyt julkisten palvelujen kehittyessä korostuneelta (ks. Mönkkönen ym. 2022). Sosiaalityön näkökulmasta tarkasteltuna moniammatillinen yhteistoiminta voi kuitenkin näyttäytyä haastavalta, koska sosiaalityö on usein määritelty olevan enemmän yksilökeskeistä asiantuntijuutta (Suominen 2025), kuin yhteisöllisesti hoidettua asiantuntijuutta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportissa vuodelta 2025 todetaan, että sote-keskus voi yhden fyysisen rakennuksen sijaan, tarkoittaa myös vain integroitua ja verkostomaista toimintamallia, jossa palvelut ja toimijat jakaantuvat eri rakennuksiin, mutta luovat yhdessä kokonaisuuden hyvinvointialueella (Muurinen & Koivisto 2025.) Tässä tutkielmassa sote-keskuksesta puhuttaessa tarkoitetaan yhtä rakennusta, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset työskentelevät. Yhden rakennuksen sote-keskus ei kuitenkaan näyttäydy suoraan sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota tukevana (ks. Salo 2025). Salo (2025) argumentoi tutkimuksessaan, miten aito moniammatillinen yhteistyö voi jäädä sote-rakentamiselle tyypillisen laitospäätöksen, sekä ammattilaisen roolissa tapahtuvan portinvartijuuden taakse, eikä tilasuunnittelun vuoksi välttämättä edes pystytäkään vastaamaan sosiaalityölle tyypillisiin asiakastilanteisiin ja tuen tarpeisiin.

Sosiaalihuollon näkökulmasta tarkasteltuna voi siis havaita, miten sote-keskus on samanaikaisesti sekä mahdollistaja, että rajoittaja. Sote-keskuksien ajatellaan mahdollistavan asiakkaalle varhaisen tuen, mutta yhtäältä nähdään, miten terveydenhuollon rakenteet ja kieli, voivat kaventaa sosiaalityön mahdollisuuksia. (Ks. Salo 2025; Suominen 2025.) Erään sote-keskuksen tulevaisuuden sote-keskus hankkeen toimenpiteissä esitetään, miten sote-keskuksissa palveluita toteutetaan oletusarvoisesti etävastanaotolla puhelimitse tai sähköisesti. Fyysistä vastaanottoa käytetään, kun ”*diagnoosi vaatii kliinisen tutkimuksen tai asiakkaan kyky kommunikoida ei mahdollista etävastanaottoa*”. Lähtökohtaisesti, kun puhutaan sosiaali- ja terveystieteiden yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveystieteiden keskuksessa, on hyvä pysähtyä pohtimaan, millä sanoin sote-keskuksen kehittämisen - hankkeessa puhutaan palveluiden toteuttamisesta. Sanojen, kuten diagnostiikan ja kliinisen tutkimuksen ei voi nähdä sopivan sosiaalihuollon sanastoon. (Vrt. Pohjola 2021.)

2.3 Työikäisten palvelut

2.3.1 Sosiaalihoitolaki

Suomen perustuslaki määrittää jokaisella kansalaisella olevan oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin (Perustuslaki 731/1999). Sosiaalipalveluiden tehtäväkentät ovat jakautuneet perus- ja erityispalveluihin, joita järjestetään sosiaalihoitolain mukaisesti, sekä eri erityislainsäädäntöjen mukaan. Sosiaalipalveluita järjestetään vastaamaan kansalaisten tuen tarpeisiin ja niitä on järjestettävä hyvinvointialueilla sosiaalihoitolain (1304/2014) 11 § mukaisesti. Sosiaalipalveluissa pyritään konkreettisesti tukemaan ja auttamaan yksilöitä, sekä perheitä elämänhallinnan ongelmissa, kriisitilanteissa, taloudenhallinnassa tai päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvissä ongelmissa, jonka lisäksi sen tehtävänä on tukea yhteisöjen toimintamahdollisuuksia ja hyvinvointia.

Sosiaalipalveluiden saatavuus perustuu yksilölliseen tarpeen arvioon, jonka tekee sosiaalihoillon ammattihenkilö. Jokaisella kansalaisella on oikeus saada palveluntarpeenarvointi, jollei sen tekemisen nähdä olevan ilmeisen tarpeetonta. Kiireellisen avun tarve on myös arvioitava välittömästi ja järjestettävä siten, ettei asiakkaan oikeus välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Palveluntarpeenarvointi käynnistyy, kun sosiaalihoillon viranomaiselle tulee tieto henkilöstä, joka saattaa tarvita sosiaalipalveluja. (STM 2024.) Sosiaalipalveluiden työntekijöiden tehtävänä on yleisellä tasolla katsottuna, edistää ja ylläpitää yksilön, perheen tai yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta sekä osallisuutta. Sosiaalityön työmuotoina on hallinnollinen sosiaalityö, rakenteellinen sosiaalityö ja asiakaskohtainen sosiaalityö. Hallinnollinen sosiaalityö pitää sisällään päätöksenteon, sekä asiakkaan oikeusturvan toteutumisesta vastaamisen. Rakenteellinen sosiaalityö on yhteiskunnallista vaikuttamista, jolla pyritään vaikuttamaan poliittiseen ja hallinnolliseen järjestelmään. Tavoitteena on tuoda julkisuuteen marginaaliin jääneitä ja jätettyjä ilmiöitä osaksi julkista keskustelua. Asiakaskohtaisessa sosiaalityössä pyritään asiakkaan kanssa tehtävään muutostyöhön, jonka tarkoituksena on asiakkaan palauttaminen, ohjaaminen, sekä integroiminen osalliseksi yhteiskuntaan. (Juhila 2018.)

Sosiaalipalveluiden asiakkuudessa olevalla asiakkaalla on oikeus omaan työntekijään sosiaalihoitolain (1304/2014) 42 § mukaisesti. Sosiaalihoitolaki (1304/2014) määrittää, että sosiaalihoillon asiakkaalle on nimettäväasiakkuuden ajaksi omatyöntekijä, jos sen nimeäminen ei ole ilmeisen tarpeetonta. Omatyöntekijän tulee olla sosiaalihoillon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö tai perustelluista syistä terveydenhuollon ammattihenkilölaista annetun 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, eli sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja, geronomi, kuntoutuksen ohjaaja

tai terveydenhuollon ammattihenkilö, kuten sairaanhoitaja. Omatyöntekijän tehtävänä on asiakkaiden tarpeiden ja edun mukaisesti edistää asiakkaan palveluiden saamista, tavoitteiden saavuttamista sekä tavata häntä riittävän usein henkilökohtaisesti. (Sosiaalihuoltolaki 42 §.) Tämän tutkielman kannalta oleellista on keskittyä vain sosiaalihojaajiin, sekä sosiaalityöntekijöihin. Tämän tutkielman kannalta on perusteltua rajata tarkastelu sosiaalihojaajiin ja sosiaalityöntekijöihin, koska he vastaavat työikäisten sosiaalipalveluissa asiakasprosessin keskeisistä vaiheista, kuten palveluntarpeen arvioinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta ja näin ollen toimivat keskeisessä roolissa työikäisten palvelujen toteuttamisessa ja asiakastyön arjessa. Sosiaalityöntekijä on laillistettu ammattihenkilö, jolla on ylempi korkeakoulututkinto ja jolla on oikeus tehdä hallinnollisia päätöksiä ja käyttää julkista valtaa. Sosiaalihojaaja on puolestaan ammattikorkeakoulusta valmistunut sosionomi (AMK), jonka työ painottuu asiakkaan arjen tukemiseen, ohjaukseen ja palvelujen käytännön toteuttamiseen. Sosiaalityöntekijän rooli korostuu erityisesti erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden kohdalla.

Erityisen tuen tarpeen asiakkaan työntekijänä on aina sosiaalityöntekijä, joka koordinoi asiakkaan palveluita ja tekee kohtaamistyötä. Ihminen on erityisen tuen tarpeen asiakas silloin, kun hän tarvitsee useampia palveluja (Ritala-Koskinen, Räsänen & Salo 2025, 10). Sosiaalihuoltolaki 3 § määrittää erityisen tuen asiakkaan tarkoittavan henkilöä, *”jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun syyn vuoksi”*.

Sosiaalihuollon korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian (2017) luoma malli sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden työnjaon laatimiseksi sosiaalihuollon työpaikoilla ohjeistaa sosiaalityöntekijän ja sosiaalihojaajan työnkuvista. Molempien työntekijöiden työnkuvia on eritelty yleisten asiakkaan palveluprosessien mukaan: asian vireilletulo, palveluntarpeen arviointi, asiakkuuden suunnittelu, palvelun järjestäminen, palvelun toteutus, jonka lisäksi mallia on täydennetty rakenteellisella työllä ja palvelujen arvioinnilla. Mallia tarkastellessa sosiaalityöntekijän tehtävänä on toimia erityisasiantuntijana, jonka työn keskeisinä tavoitteina näyttäytyy asiantuntijuuden ja lainsäädännön, sekä asiakkaan sosiaalisten oikeuksien toteutumisen varmistaminen, ammattieettiset periaatteet, sekä tutkitun teoreettisen tiedon hyödyntäminen, palveluiden yhteensovittaminen, sekä erityisen tuen asiakkaiden omatyöntekijyys. Sosiaalityön asiantuntijuudessa esille nousee yhteiskunnallinen ja lainopillinen näkökulma. Sosiaalityöntekijän tärkeänä tehtävänä on olla myös yhteiskunnallinen vaikuttaja. Sosiaalihojaajan työkuva näyttäytyy mallia tarkastellessa melko samankaltaisena. Sosiaalihojaaja on asiantuntija, sekä hänen tehtävänä on myös asiakkaiden sosiaalisten oikeuksien toteutumisen varmistamisen, ammattieettisten periaatteiden, lainsäädännön ja tutkimus-

lisen kehittämistyön tuottaminen tiedon hyödyntäminen. Malli erottaa sosiaaliohjaajan ja sosiaalityöntekijän toisistaan sillä, että sosiaalityöntekijän työn tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on lainopillisuus, yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja omatyöntekijyys asiakkaille, jotka ovat erityisen tuen tarpeessa.

Käytännön työssä sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan työ näyttäytyy melko samalta, sisältäen muun muassa päätöksentekoa, arviointityötä, asiakkaan kohtaamista, asiakastyön dokumentointia, palveluiden järjestämistä ja toteutusta. Tarvittaessa sosiaaliohjaaja ja sosiaalityöntekijä voivat toimia työpareina toisilleen. Molemmat voivat toimia asiakkaan omatyöntekijänä. Omatyöntekijäisyyteen liittyy suuri rooli. Se ei ole pelkästään palveluohjausta ja päätöksentekoa, vaan myös asiakkaan kokonaisvaltaista kohtaamista, hänen elämäntilanteensa ymmärtämistä ja avuntarpeen tunnistamista. (Juhila 2018.) Sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) mukaan sosiaalityö on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä, sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista, sekä yhteisöjen toimivuutta.

2.3.2 Työikäisten palvelut

Sosiaalipalvelut jäsenellään pääsääntöisesti elämäntilanteen mukaan; lapsuuteen, nuoruuteen, aikuisuuteen ja vanhuuteen. (Jokinen & Juhila 2008, 7), jolloin kootaan yhtenäisen organisaation alle esimerkiksi kaikki lapsiperheiden palvelut tai vanhoille ihmisille suunnatut palvelut (Juhila 2018). Palveluita voidaan järjestää myös ilmiöperustaisesti, esimerkiksi päihdetyö ja mielenterveys-työ, joka jäsentää asiakasryhmät kategorisesti sosiaalisten ilmiöiden kautta. (ks. Roivainen 2008, 258; Karjalainen & Sarvimäki 2005, 38.)

Tässä tutkielmassa keskitytään aikuisten parissa tehtävään sosiaalityöhön. Aikuisten kanssa tehtävä sosiaalityö muodostaa Suomessa yhden sosiaalityön merkittävimmästä osa-alueista (Kivipelto & Elovainio 2024). Aikuissosiaalityöstä ei ole erikseen säädetty maassamme lakia, mutta sen suunta- viivoina toimii sosiaalihuoltolain (1304/2014) lisäksi muun muassa laki toimeentulotuesta (1412/1997), sekä laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001).

Hyvinvointialueiden itsessään ollessa vielä keskellä organisatorista muutosta, etsii aikuisten kanssa tehtävä sosiaalityö hyvinvointialueiden organisatorisissa rakenteissa omaa paikkaansa. (Kivipelto & Tanner 2023.) Aikuisten kanssa tehtävää sosiaalityötä järjestetään hyvinvointialueilla eri tavoin, eri

nimin, sekä vastuualueet palveluineen ovat eri tavoin jäsennelty, jonka vuoksi yhdenmukainen kuvaaminen on hankalaa. (Kivipelto & Elovainio 2024). Palvelukokonaisuudet voivat laajoja, jotka pitävät sisällään pieniä osakokonaisuuksia, kuten palvelualueita tai vastuualueita, joiden alle aikuisten kanssa tehtävä sosiaalityö sijoittuu. Aikuisten kanssa tehtävä sosiaalityö voi olla myös oma palvelualueensa. (Kivipelto & Tanner 2023.) Merkityksellistä ei ole se, millä nimellä vain aikuisten kanssa tehtävää sosiaalityötä hyvinvointialueella toteutetaan, koska se kuitenkin toteutetaan aina sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan. Tärkeää on sisäistää, että puhuttaessa aikuisten kanssa tehtävästä sosiaalityöstä tarkoitetaan työskentelyä, jota tehdään yli 18-vuotiaan, täysi-ikäisen, henkilön kanssa. Tästä eteenpäin tässä tutkielmassa käytetään käsitettä työikäisten sosiaalipalvelut, kun puhutaan aikuisten henkilöiden kanssa tehtävästä sosiaalityöstä ja sosiaalipalveluista.

Työikäisten palveluiden asiakkaat ovat iältään, sekä elämäntilanteiltaan hyvin monimuotoinen joukko, joka sijoittuu yhteiskunnassamme usein erityisen haavoittuvaan asemaan (Isoniemi & Hautala 2025.) Työikäisten palveluissa pyritään turvaamaan asiakkaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta yhteiskunnassa, sujuvoittaa hänen arkipäiväänsä, hänen osallisuuttaan, jolloin aikuissosiaalityö voidaan määritellä asiakkaan elämän ylläpitämistä tavoittelevaksi työksi (Matthies ym. 2021). Asiakkaiden keskeisimmät tavoitteet liittyvät Tannerin (2023, 32) tutkimuksen mukaan toimeentuloon, talouden hallintaan, mielenterveyteen, näkemykseen tulevaisuudesta ja työkyvystä, sekä lisäksi alkoholin käytön hallintaan tai elämänhallintaan. Tavoitteet kertovat työikäisten palveluiden asiakkaiden haavoittuvasta asemasta (Tanner 2023, 109). Yksinkertaisuudessaan työikäisten palveluiden tavoitteena on aikuisen arjen sujuvuuden varmistaminen, sekä varmistaa, että hän pystyy huolehtimaan itsestään ja mahdollisesta perheestään (Viitasalo & Paavola 2019).

Sosiaalityö itsessään perustuu tilanteen arviointiin, arvioinnin pohjalta rakennettuihin muutostavoitteisiin, sekä niiden välineiden valintaan, joilla tavoite voidaan saavuttaa. (Juhila 2008, 17). Sosiaalityöllä pyritään positiiviseen muutokseen, jolloin palvelujärjestelmän ja työntekijän tehtävä on luoda asiakkaalle mahdollisuuksia positiivista muutosta kohti (Kuusisto & Ekqvist 2016, 664). Työikäisten palveluissa tavoitteet pyritään saavuttamaan suunnitelmallisuudella ja välineellisyydellä. Annettu tuki voi olla taloudellista, ohjausta, palveluiden järjestämistä tai neuvonnan antamista. Tuen antaminen voi onnistuakseen tarvita aitoa vuorovaikutusta. (Jokinen 2008, 115.) Sosiaalityön menetelmät ovat pääasiassa yksilön kanssa tehtävää työskentelyä, jolla pyritään vahvistamaan yksilön mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin asioihin (Isola ym. 2017, 2.) Sosiaalityön yksi tärkeimmistä menetelmistä on dialogisuus, joka on usean työmenetelmän olennainen osa. Dialogin avulla pystytään asiakkaan kanssa yhdessä selvittämään asioita. Dialogisuutta käytetään esimerkiksi motivoivassa haastattelussa, palveluohjauksessa tai taloussosiaalityössä. Motivoivan haastattelun

keinoin pyritään asiakkaan kanssa yhdessä paikantamaan muutoskohteet, muutokseen negatiivisesti vaikuttavat tekijät, jonka jälkeen on mahdollista auttaa häntä etsimään itsestään voimavaroja, vahvistaa hänen itsetuntoaan, auttaa tunnistamaan omia taitojaan, jotta tavoitteisiin päästäisiin. (Mönkönen 2018, 201.)

Palveluohjauksen menetelmän kuvataan olevan keskeinen sosiaalityön menetelmä, joka perustuu luottamukselliseen vuorovaikutussuhteeseen asiakkaan ja työntekijän välillä. Luottamuksellinen suhde mahdollistaisi asiakkaalle hänen tarpeidensa mukaisen ja oikea-aikaisen avun. Palveluohjauksessa vahvistetaan asiakkaan osallisuutta ja hän saa olla mukana palveluiden suunnittelussa. (Liikainen 2015, 43–44, 46.) Taloussosiaalityö liittyy asumisen, sekä talouden hallinnan kysymyksiin. Taloussosiaalityön tarkoituksena edistää vaikeaan asemaan joutuneiden ihmisten, sekä perheiden taloudellista tasapainoa, tukien näin heidän hyvinvointiaan ja osallisuuttaan. (Viitasalo 2021, 219–220, 223.) Yksilöllisten menetelmien lisäksi aikuisten kanssa tehtävässä sosiaalityössä voi olla käytössä myös yhteisöllisiä menetelmiä, sekä yhteistyötä, jotka molemmat korostavat sosiaalisuutta ja yhteenkuuluvuutta.

Sosiaalityössä kohdataan marginaalisuutta, mikä tarkoittaa yhteiskunnan normeista ja normaalin ja hyväksyttävän käsityksistä poikkeamista. Aikuisten parissa tehtävässä sosiaalityössä tämä ilmenee tilanteissa, joissa esimerkiksi asiakkaan elämäntilanne estää häntä täyttämästä yhteiskunnan odotuksia aikuisuudesta. (Jokinen ym. 2022, 7–8.) Aikuisuuteen liittyy ikävaiheena enemmän vastuuta muihin ikävaiheisiin verrattessa. Vastuun lisäksi, ikään kuuluu myös velvollisuuksia. Aikuisen tulisi olla itsensä lisäksi vastuussa mahdollisesti myös lapsesta tai vanhuksesta, sekä samalla olla kyvykäs kantamaan vastuuta myös itsestään. Kyvykyys kantaa vastuuta itsestään ja muista liittyy elämänhallinnan kysymyksiin, jolloin vastuuttomuus ja elämän hallitsemattomuus eivät vastaa kulttuurisesti määriteltynä ”normaaliin” aikuisuuteen. (Juhila 2008.)

Koska aikuissosiaalityössä työskennellään marginaalissa elävien henkilöiden kanssa, ei kohtaamisen voi olettaa olevan samankaltaista kaikkien kohdalla. Asiakkaat tulisi kohdata yksilöinä, joilla on oma elämänhistoria ja -kokemus, sekä omanlaiset taloudelliset olosuhteet, sosiaaliset verkostot ja oma tapa ajatella, sekä jäsentää maailmaa. Organisaatiokulttuuri kuitenkin synnyttää väistämättä vakiintuneita tapoja määritellä asiakaskuntaa, mutta asiakkaan kohtaaminen jo itsessään voi olla asiakasta tukevaa (Jokinen 2008, 99–117).

2.4 Tilat ja paikat

Sosiaalityössä merkittävä tekijä on ympäristö, jossa asiakas kohdataan. Vaikka paikka ei suoranaisesti määritä kohtaamista, luo se kuitenkin tilan sille, missä kohtaaminen ja vuorovaikutus tapahtuu (Juhila 2018) ja näin ollen on aktiivinen osa vuorovaikutusta. Tila voi muokata, mahdollistaa tai rajoittaa sosiaalityötä (Bank & Nissen 2016).

Ihmisen sosiaalinen maailma rakentuu tilojen kautta, minkä vuoksi tilan käsitteen avaaminen on keskeistä. Tila voidaan ymmärtää fyysisesti rajatuksi ja määritellyksi alueeksi, jota ei voida kutsua tilaksi ilman selkeitä rajoja ja erottumista muusta ympäristöstä. Näissä tiloissa ihmiset luovat teoillaan sosiaalista todellisuutta erilaisten rakenteiden, hierarkioiden ja merkitysten kautta. (Reijonen 1995, 7, 45, 137.) Tilat voivat saavat merkityksensä tietoisesti, että tiedostamatta, ja tila muuttuu paikaksi silloin, kun siihen liitetään jokin merkitys, kokemus tai tunne (Rutanen 2012). Sanoja kuten tila, paikka, ympäristö ja alue käytetään usein rinnakkain ja toistensa synonyymein, jonka vuoksi tilallisia termejä on vaikea erottaa toisistaan. (Eräsaari 1995, 92; Hakuri 2014, 13–14). Lähtökohtaisesti tilat eivät muutu paikoiksi vain henkilökohtaisten merkityksenantoprosessien myötä, vaan tiloilla on myös kulttuurisia, sekä yhteiskunnallisia merkityksiä, jotka vaikuttavat siihen, että niistä tulee paikkoja. Merkitykset eivät kuitenkaan ole staattisia, vaan ne voivat muuttua. (Juhila, Ranta & Holmberg 2022, 85–86.)

Sosiaalityö on lähtökohtaisesti monipaikkaista. Tyypillisemmin sosiaalityötä tehdään institutionaalisissa tiloissa. Institutionaalinen tila on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän osa, jossa paikat ovat ammattilaisten hallussa olevia tiloja ja niissä on omat toimintakäytännöt ja -säännöt, sekä niissä vallitsee tietynlaiset tavat ja rutiinit, joita vierailijoiden tulee käyttää. Tällaisia tiloja ovat esimerkiksi toimistohuone, laitos tai palvelukeskus. Kun sosiaali- ja terveydenhuoltoa tehdään sote-keskuksissa nimetyissä paikoissa, ovat sote-keskukset institutionaalisia tiloja. Näihin paikkoihin kansalaiset (asiakkaat) tulevat hakemaan palvelua. Lisäksi sosiaalityötä voidaan tehdä myös paikoissa, jotka eivät ole sosiaali- ja terveydenhuollon omia reviierejä. Sosiaalityössä voidaan jalkautua esimerkiksi asiakkaan luokse, hänen kotiinsa, jolloin puhutaan kotikäynnistä. Sosiaalityötä voidaan myös toteuttaa toimiston tai asiakkaan kodin ulkopuolella, kuten kahvilassa, internetissä, ulkona tai kolmannen osapuolen omistamassa tilassa, esimerkiksi seurakunnan tilassa tai liikekeskuksessa, jossa tiedetään ihmisten viettävän arkeaan. (Juhila 2018; Raitakari, Günther & Räsänen 2022.)

Tila ei ole neutraali tausta, vaan se on aktiivinen osa ihmisten sosiaalista todellisuutta. Tila ei myöskään ole staattinen, vaan siihen liittyvät merkitykset voivat muuttua. (Juhila, Ranta & Holmberg

2022, 86). Institutionaalisille ja julkisille paikoille on olennaista mukaan ottamisen ja ulossulkemisen kysymykset. Mukaan ottamisen merkitykseen liittyy yhteisöllisyyden kokemus ja ulossulkemisen kysymyksiin toiseuden ja stigman kokemukset. Ihmisen määrittäessä omaa suhdettaan erilaisiin paikkoihin, ovat mukaan ottamisen ja ulossulkemisen kysymysten merkitykset suuressa roolissa. (Juhila, Ranta & Holmberg 2022, 90–91). Kun sosiaali- ja terveysterveystoimet kootaan hallinnollisten muutosten vuoksi samoihin tiloihin, on tärkeää tarkastella, miten nämä uudet fyysiset ja organisatoriset ympäristöt tuottavat sosiaalityölle uusia merkityksiä relationaalisessa mielessä.

2.4.1 Relationaalinen tilakäsite

Sosiaalityön tutkimuksessa tiloja ja tilojen merkitystä on tutkittu pitkään (ks. Byrant & Williams 2020; Juhila & Raitakari 2022), mutta sosiaali- ja terveyskeskusten toimintaympäristöön keskittyvään tutkimukseen on paikannettavissa tarvetta lisätutkimukselle. Sosiaalityön tiloihin liittyvissä tutkimuksissa on käsitelty esimerkiksi tilaan liittyviä valtasuhteita (ks. Juhila 2018, 105–189; Juhila & Raitakari 2022), arkkitehtuuriin liittyviä kysymyksiä (mm. Dovey 2010) sekä hierarkioiden kautta (mm. Bryant & Williams 2020; Salo 2025). Tutkimuksia on yhdistänyt, miten tilan nähdään olevan sosiaalisesti ja kulttuurisesti muotoutuva (Ridell ym. 2009), jonka vuoksi relationaalinen tilakäsite on olennainen osa tutkielmaani, kun pohditaan tilojen luomia merkityksiä.

Relationaalinen tilakäsite näkee tilan olevan sosiaalisesti tuotettua, dynaamista, kulttuurista ja yhteiskunnallisesti määräytynyttä, jonka lisäksi sillä on suhde käyttäjiinsä, esineisiin, asioihin ja tapahtumiin. (Ridell ym. 2009.) Relationaalisen tilakäsityksen juuret ovat Henri Lefebvren (1991) ajatuksessa tilasta sosiaalisena tuotoksena ja Doreen Massey'n (2005) näkemyksenä tilasta jatkuvana suhteiden ja prosessien verkostona. Relationaalisen tilan vastakohta on absoluuttinen tila. Absoluuttinen tila tarkoittaa tilaa, joka on olemassa, vaikka ihmismieli ei sitä tiedostaisikaan. Absoluuttiselle tilalle ominaista on maantieteellinen tulkinta, jolloin tila on pysyvä ja sitä voidaan tarkastella sijainnin, alueen tai etäisyyden kautta. (Ridell ym. 2009.)

Sosiaalityön tiloihin liittyvissä tutkimuksissa on havaittu, miten sote-tiloihin liittyen on noussut esille näkökantoja liittyen tilojen omistajuuteen, sekä palvelurakenteen muuttuessa on tarpeen pohdita myös tilatarpeiden näkökulmaa (Salo 2023; 2025). Terveysterveystoimilla on nähty olevan valta sote-keskuksessa, jolloin sosiaalihuolto ja sosiaalityö näyttäytyy määrittävän enemmän terveydenhuoltoa avustavaksi toiminnaksi, käytännöksi ja tieteenalaksi. Terveysterveystoimien ollessa asiakkaan ensimmäinen kontakti palveluntarpeeseensa liittyen, tulee terveydenhuollosta portinvartija, kun he

pohtivat, onko asiakas sosiaalihuollon tarpeessa. (Salo 2023, 34; Salo 2025 92-95.) Toisaalta Nielsen & Pedersen (2022) näkevät, miten institutionaalisten tilojen, kuten sote-keskuksen, ei-neutraali-tila on myös mahdollistaja. Tällöin terveydenhuollolle suunniteltu tila voi sosiaalihuollon työntekijälle myös uudenlaisia mahdollisuuksia ja toimintamahdollisuuksia, joihin he voivat vastata, sitoutua, ja joita he voivat hyödyntää.

Tiloja on tutkittu liittyen myös asiakkaiden kohtaamisiin ja niiden liittyviin erityispiirteisiin. Stanley ym. (2016) tutkivat tilojen merkitystä lasten ja perheen kanssa tehtävässä sosiaalityössä. He kuvasivat lasten ja perheiden kanssa työskentelyn tuovan erityispiirteitä, koska työskentely tapahtuu haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kanssa. Saman voi katsoa pätevän aikuisten kanssa tehtävään sosiaalityöhön. Työikäisten palveluissa työskennellään usein elämän nivelkohdissa ja marginaalissa elävien henkilöiden kanssa, jotka vaativat sensitiivistä lähestymistä (ks. (Jokinen ym. 2022, 7–8). Salo (2025, 95) kuvaa, että sosiaali- ja terveystieteiden tilasuunnittelussa on unohdettu sosiaalityölle tyypilliset vaikeat asiakastilanteet ja tuen tarpeet. Tilan toimijuudella, sekä siinä, miten se soveltuu asiakaskohtaamiseen, on kohtaamiselle merkittävää. Sosiaalityössä tiloihin liittyy kaksijakoisia tarpeita. Tilojen pitää pystyä vastaamaan yhteisen keskustelun tarpeeseen, sekä toisaalta mahdollistaa tila myös keskittymiselle ja rauhoittumiseen, niin yksin työntekoon kuin yhdessä asiakkaan kanssa. Tilan pitää mahdollistaa myös asiakkaan kohtaamisen tai neuvonnan arvostavat puitteet, mutta mahdollistaa myös se, että joskus sosiaalityö tapahtuu institutionaalisten seinien ulkopuolella. (Muurinen 2019, 37.)

Sosiaalinen todellisuuden olevan riippuvainen siitä, kuka tulkitsee, voi tilan merkityksen nähdä muuntuvan myös tulkitsijan mukaan. Relationaalinen tilakäsitys auttaa ymmärtämään, miten sosiaalipalveluiden ammattilaiset kokevat työskentelynsä sote-keskuksessa, sekä mahdollistaa merkitysten esille tulemisen. Relationaalinen tilakäsitys tarjoaa teoreettisen käsityksen ymmärtää, miksi sosiaalityöntekijät kokevat saman sote-keskuksen tilan mahdollisesti eri tavoin ja miten heidän työnsä muokkaa tilan merkityksiä. Vaikka tutkielmani tarkoituksena ei ole analysoida aineistoa teorialähtöisesti, mutta relationaalinen tilakäsitys on tutkielman kannalta merkityksellinen teoriapohja, koska tilan luonne ei ole tilalle synnynnäistä, vaan se muodostuu vuorovaikutuksessa ihmisten välillä. (Ridell ym. 2009.)

3 Tutkimusasetelma

3.1 Tutkimustehtävän ja kysymysten määrittely

Tutkielmassani tarkastelen relationaalista tilaa sote-keskuksissa ja erityisesti työikäisten palveluiden kontekstissa. Tutkielmani tavoitteena on tarkastella minkälaisia merkityksiä sosiaalihuollon ammattilaiset työikäisten palveluissa antavat työtilalle Sote-keskuksessa.

Tutkimuskysymykseni on:

Mitä merkityksiä työikäisten palveluiden sosiaalihuollon ammattilainen antaa työtilalle sote-keskuksessa?

Tutkimuskysymykseni kautta pyrin tekemään näkyväksi, mitä merkityksiä työntekijät antavat tiloilleen, sekä miten sote-keskuksen tilat pystyvät vastaamaan sosiaalityöhön.

3.2 Aineistona sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien haastattelut

Tutkielmani aineisto on haastatteluaineisto. Aineistoni koostuu viidestä sote-keskuksessa työskentelevän työikäisten palveluiden sosiaaliohjaajien ja -työntekijöiden haastatteluista.

Aloitin aineiston keruun tutkimuslupaprosessilla. Lähetin tutkimuslupahakemuksen eräälle keskikokoiselle hyvinvointialueelle. Ennen tutkimusluvan lähettämistä olin jo ottanut yhteyttä kyseisen hyvinvointialueen sosiaalityön professiojohtajaan, jonka kanssa sovimme yhteistyöstä tutkielmani tiimoilta. Professiojohtaja auttoi minua olemaan kontaktissa oikeaan henkilöön tulevan haastattelupyynnön jakelua varten, sekä ohjasi tutkimuslupahakemuksen prosessissa eteenpäin. Tutkimusluvan hakuprosessia kävin läpi myös graduohjaajani kanssa. Tutkimuslupahakemuksen liitteeksi piti liittää tutkimussuunnitelma, sekä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukainen tieteellisen tutkimuksen vaikutuksenarviointi ja riskiarvio -lomake. Tutkimuslupahakemuksen ja sen liitteet lähetin ensimmäisen kerran hyvinvointialueelle tammikuussa 2026. Myönteinen tutkimuslupa saapui minulle helmikuussa 2026.

Haastattelukutsun välitin ensimmäisen kerran työikäisten palveluiden yhteyshenkilölle maaliskuussa 2026. Haastattelukutsussa kerroin kuka olen, tutkielmani tarkoituksesta, mihin haastatteluaineistoa tullaan käyttämään ja missä tutkielma tullaan julkaisemaan. Haastattelukutsussa käytiin läpi haastat-

teluun osallistumisen olevan vapaaehtoista, sekä kerroin, että haastattelu tullaan äänittämään, tallentamaan ja litteroimaan. Haastattelukutsuni on liitteenä tutkielman lopussa (liite 1). Lähetin haastattelukutsun uudelleen yhteyshenkilölle maalikuussa 2026, jonka jälkeen haastattelukutsuuni vastasi neljä työntekijää, joiden kanssa sovin haastattelut henkilökohtaiset haastatteluajat. Näistä jokainen haastattelu toteutui. Yhden haastattelun seurauksena sain viidennen haastateltavan. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, joko etäyhteydellä Teamsin kautta tai kasvokkain tapaamisella. Aineisto on kerätty huhtikuun 2026 aikana.

Teemahaastattelu valikoitui aineiston keräämisen haastattelumuodoksi, koska siinä ei tarvitse edetä tarkkojen, yksityiskohtaisten ja valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta, vaan sen rungon voi rakentaa ennalta suunnitelluista teemoista. Teemahaastattelussa kysymysten muotoilu antaa haastateltavalle myös vastaamisen vapautta. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2021.) Yksilöhaastatteluissa minun ei täten tarvinnut haastateltavan kanssa seurata tarkkaa käsikirjoitusta, vaan keskustelun edetessä pystyin pyytämään haastateltavaa tarkentamaan, mitä hän tarkoittaa tai nostamaan esille hänen sanomiaan asioita, kunhan ne olivat ennalta valittujen teemojen mukaisia. Yksilöllisesti toteutettu teemahaastattelu mahdollisti myös haastateltavalle tilan, jossa hän pystyi kertomaan luottamuksellisesti merkityksistä, joita hän antaa työtilalleen, sekä mahdollisti merkitysten käsittelemisen juuri niistä näkökulmista, mitä haastateltava pohti.

Haastattelutilanteissa, ennen teemahaastattelun aloittamista, kävin haastateltavan kanssa läpi suostumuslomakkeen kohdat vielä keskustellen, sekä kerroin kuinka kauan olevan varannut aikaa haastattelun pitämiseen. Korostin tietoturvallisuutta, sekä pyrkimyksestäni hävittää aineistosta tunnistetiedot, kun siirrän litteroinnin osaksi analyysia. Haastatteluiden tunnelma oli näkökulmastani tarkasteltuna hyvä. Ilmapiiri kuvautui rauhallisena ja avoimena. Useimmat haastateltavista pohtivat asioita laajasti, sekä runsain sanoin. Haastateltava saattoi pyytää minua muistuttamaan häntä siitä, mitä kysyin tai pohti, osasiko vastata esittämäni kysymykseeni oikein. Pyrin haastattelutilanteissa vakuuttamaan haastateltavalle, että kaikki mitä hän sanoittaa, on tutkielmani kannalta hyödyllistä, eikä heidän tarvitse pohtia, mikä on oikein tai väärin. Haastattelut päättyivät siihen, että kysyin jokaiselta, onko heillä vielä jotain, jota haluaisivat tuoda esille aiheeseen liittyen, mitä en ole osannut kysyä. Tämän jälkeen siirryimme kiitoksiin, sekä hyvän jatkon toivotuksiin.

Haastattelun teemat muotoilin aihepiiriin rajoittuviksi. Tarkoitukseni oli tarkastella tilojen merkitystä sote-keskuksen kontekstissa, mutta samalla antaa tilaa haastateltavalle tuoda esille hänen omat ajatuksensa. Tilan merkityksiä ei pysty etsimään suorilla kysymyksillä, joihin ei pysty vastaamaan

vapaasti. Teemahaastattelun kysymykset käytiin läpi vain haastattelutilanteessa, eikä lähettänyt tutkittavalle haastattelurunkoa tiedoksi aiemmin. Käyttämäni haastattelurunko on liitteenä tutkielman lopussa (liite 1). Teemat ovat haastattelurungossa listattuna tummennetulla tekstillä, sekä niiden alle on listattu ranskalaisin viivoin apukysymyksiä, jotka auttoivat minua palauttamana keskustelua tarvittaessa takaisin tutkittavana aiheeseen. Haastattelutilanteessa haastavana näyttäytyi haastattelurunkooni luomat samankaltaiset ja osiltaan jopa päällekkäiset apukysymykset, eikä näin ollen kyennyt yhdenkään haastateltavan kohdalla käymään läpi jokaista kysymystä. Tarkkaan haastattelurungon kanssa eteneminen ei onneksi ollut edes teemahaastattelun luonteen vuoksi tarkoituksenmukaista.

Tekemäni haastattelut äänitin nauhurilla. Aineiston litterointiin käytin Microsoft Office Wordin litterointityökalua, sekä Turun yliopiston intranetin kautta käytössä olevalla Transcribe-litterointipalvelulla. Transcribe-palveluun pääsee kirjautumaan omilla Turun yliopiston tunnuksilla, sekä kaksivaiheisella tunnistautumisella. Palveluun ladatut tiedostot eivät siirry ulkopuolisiin palveluihin, eikä niitä käytetä muuhun kuin litteroinnin tuottamisen. Turun yliopiston sivulla kerrotaan, että palvelun käytöstä kerätään vain numeerista tilastotietoa. Transcriben kuvataan olevan tietoruvallinen litterointipalvelu, joka toimii suljetussa yliopiston ympäristössä. (Turun yliopisto 2026). Microsoft Office Wordin litterointityökalu toimii vain kaupallisissa Microsoft 365 ympäristöissä. Äänitiedosto lähetetään vain Microsoftille, eikä äänitiedostoa käytetä muuhun kuin litteroinnin palvelun tarjoamiseen. Microsoft ei tallenna äänitiedosta tai litteroinnin tuloksia. (Microsoft 2026). Työkalut mahdollistivat sen, että pystyin lataamaan nauhurilla nauhoitetut äänitiedostot litterointipalveluiden käsiteltäväksi, jotka muuttivat äänitiedostot litteroiduksi tekstiksi. Transcribe-litterointipalvelu litteroi vain tekstiä, mutta Microsoft Office Wordin litterointityökalu lisäsi litterointiin myös puhujat ja aikaleimat. Käytin molempia litterointityökaluja, yrittäen saada äänitiedoston mahdollisimman helposti tekstimuotoon. Litterointityökalut eivät kuitenkaan yksinään riittäneet, vaan jouduin käymään haastatteluiden ääninauhat läpi ja korjata manuaalisesti virheelliset litteroidut sanat, sanamuodot ja lauserakenteet. Litterointien jälkeen hävitin äänitiedostot.

Haastatteluiden ääninauhat kestävät keskimäärin 37 minuuttia. Lyhyimmän haastattelun ääninauha on kestoltaan 25 minuuttia ja pisimmän 48 minuuttia. Haastattelutilanteet kestivät yhteensä 187 minuuttia ja tuottivat litteroitua tekstiä yhteensä 118 sivua, fontin ollessa Times New Roman, fonttikoko 12 ja riviväli 1,5. Näistä alempana taulukko (taulukko 1).

Taulukko 1. Haastattelujen kesto ja litteroitujen sivujen määrä käyttäen fonttia Times New Roman, fonttikoa 12 ja riviväliä 1,5.

Haastattelu	Kesto (min)	Litteroidut sivut (sivua)
H1	48	33
H2	25	11
H3	48	32
H4	33	23
H5	33	19
Yhteensä	187	118

Hyvin tehtynä litterointi on tärkeä apuväline aineiston järjestämisessä ja luokittelussa. Liian tarkka litterointi voi olla hankalasti luettavaa, kun taas liian ylimalkainen voi mahdollisesti vaikuttaa siihen, että analyysin kannalta keskeisiä asioita jää pois. (Kallio 2021.) Tutkielmassani en ole kiinnostunut vuorovaikutuksesta sosiaalisena toimintana, joten litteroinnissa en nähnyt tarpeelliseksi kirjata esimerkiksi takelteluja, taukoja, naurahduksia tai huokauksia. Litteroinnissa tein valintoja sen suhteen, mikä keskustelussa on ollut oleellista. Litteroin kirjoitusasun, en ääntämisen mukaan, koska tutkielmani kannalta oleellista on puhuttu asia. Tuotettu puhe ja puhuttu asia ovat kuitenkin muodostuneet sosiaalisessa tilanteessa (Kallio 2021), jonka vuoksi litteroin myös kysymäni kysymykset, sekä muutoinkin puhutun vuorovaikutukseni haastateltavan kanssa. Osan puheesta litteroin ylimalkaisemmin, kuten esimerkiksi täytesanoistani pitämät toistuvat lyhyet sanat ”joo, kyllä, niimpä, okei” eivät toistu litteroinnissa täysin kuten haastattelutilanteessa niitä on käytetty. Lisäksi litteroinnin aikana huomasin muutamien yksittäisten sanojen jäävän epäselviksi, nämä merkitsin litteraatioon merkinnällä ”(epäselvä)”. Tutkielman tuloksiin nostamani aineisto-otteet, olen muuttanut yleiskieleksi, eli häivyttänyt murre sanat pois, jotta tunnistettavuus vähenisi. En ole muuttanut otteiden sisältöjä, vaan pyrkinyt pitämään otteen sisällöllisesti alkuperäistä vastaavana. Olen arvioinut, ettei tämä menettely vaikuta tutkimuskysymyksen kannalta oleellisesti analyysiyksiköiden sisältöön, eivätkä tulokset vääristyneet. Yleiskieleksi muuttaminen mahdollisti sitaattien käytön vaarantamatta osallistujien anonymiteettiä.

Haastattelujen ääninauhoja purkaessa kiinnitin huomioita itseäni haastattelijana ja keskustelijana. Ensimmäisen haastattelun kohdalla tein havainnon, että puhun paljon. Seuraavien haastattelujen kohdalla pyrin vähentämään omaa rooliani aktiivisena keskustelijana, voidakseni helpottaa litterointia, sekä antaakseni enemmän tilaa haastateltavalle tuoda esille omia ajatuksiaan. Havaitsin hiljaisuuden tuovan esille usein sen, että haastateltava lähti syventämään sanomaansa.

Haastattelutilanteet kestivät yhteensä 187 minuuttia ja tuottivat litteroitua tekstiä yhteen 118 sivua. Kokonaissivumäärässä on kuitenkin otettava huomioon, että kaikki siinä ei ole analyysiin soveltuvaa. Litteroinnit pitävät sisällään alussa suostumuslomakkeen läpikäymisen, sekä lopussa hyvän jatkon toivotukset.

Keräämäni aineisto on verrattain pieni. Näen sen kuitenkin olevan riittävä tutkielmani laajuuden kannalta. Useamman haastateltavan rekrytoiminen näyttäytyi haastavalta, eikä tutkimusaikatauluni puitteissa ollut mahdollista kerätä enempää haastateltavia.

3.3 Menetelmä

Toteutan tutkielmani laadullisena tutkimuksena. Haastatteluaineiston analysoin sisällönanalyysillä. Laadullisen tutkimuksen keinoin pystyn saamaan mahdollisimman yksityiskohtaista tietoa tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä haastatteluun osallistuneiden kokemuksia kuvaamalla ja tulkitsemalla (Fraser & Taylor 2022).

Sisällönanalyysi valikoitui analyysimenetelmäkseni, koska se on toimiva keino tarkastella, minkälaisia merkityksiä sosiaalihuollon ammattilaiset antavat työtiloille sote-keskuksissa. Sisällönanalyysin voi tehdä aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoriaohjaavasti (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tutkielmassani käytän aineistolähtöistä analyysia. Aineistolähtöinen analyysi antaa minulle tutkijana mahdollisuuden luoda aineistosta teoreettista kokonaisuutta, nimenomaan tutkimuksen ja kysymyksenasettelun mukaisesti.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on valikoitunut tutkielmani menetelmäksi myös siksi, ettei se menetelmänä aseta hankittavalle aineistolle kriteereitä (Tuomi & Sarajärvi 2018), sekä se antaa minulle mahdollisuuden tutkia keräämääni aineistoa ilman ennakko-oletuksia. Analyysissani ei ole ohjaavaa teoriaa, jonka viitekehyksestä tarkastelin aineistoa tai millä käsittein ilmiötä määrittelin, vaikka tutkielman keskeiset käsitteet ovatkin aiemmin avattu. Vaikka analyysini on aineistolähtöinen, en voi ajatella, etteikö itse valitsemani relationaalisen tilakäsityksen teoria ole vaikuttanut niin haastattelukysymyksiini, kuin omaan tapaani ajatella ja tehdä aineistoanalyysia. Tutkielman tarkoituksena ei kuitenkaan ole vastata tutkimuskysymykseeni relationaalisen tilakäsityksen kautta, vaan olen aineistoa analysoidessani tutkijana antanut aineistolle tilaa ja nostanut esille siinä toistuvat tai toisistaan poikkeavat elementit. Analyysini tavoitteena on tuoda näkyväksi työntekijöiden kokemukset ja ääni, ja niiden kautta avautuvat tilaan liittyvät merkitykset sote-keskuksissa.

Yleisesti ottaen aineistolähtöinen analyysi etenee kolmivaiheisesti. Ensimmäisenä aineisto pelkistetään ja koodataan, jonka jälkeen se luokitellaan, josta voidaan muodostaa teoreettisia käsitteitä. Aineistoa analysoimalla on siis mahdollista tunnistaa toistuvia merkityksiä ja luoda näistä temaattisia kokonaisuuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineiston käsitteleminen ja sen analysoiminen alkoi vähän itsestään jo haastattelutilanteissa, sekä etenkin litteroinnin ja litteroinnin manuaalisen korjaamisen aikana. Korjatessani litterointia ja kuunnelllessani ääninauhoja, pystyin havaitsemaan aineistossa toistuvia asioita tai muita tutkielman kannalta merkittävänäni pitämiä asioita. Koen kuitenkin tässä kohtaa olleeni vielä esianalyysissä, enkä niinkään analyysin ensimmäisessä vaiheessa. Esianalyysi oli vasta suuntaviiva aineiston pelkistämiseksi, sekä koodaamiselle ja mahdollisti sen, että aineisto tuli minulle tutuksi jo ennen varsinaisen analyysin tekemistä.

Pyrkiessäni pelkistämään aineistoani, luin sitä läpi tutkimuskysymys mielessäni. Käsittelin aineistoa vain digitaalisessa muodossa, jolloin merkitsin ensin toistuvia asioita Wordissa lihavoiden ja kursivoiden. Tätä tein jo litteroinnin ja esianalyysin vaiheessa, jolloin luokittelua ohjasi selkeästi jo haastatteluvaiheessa merkeille pistämäni ja mieleen jääväni merkitykset. Myöhemmin luokittelin tekstiä eri tiedostoon kopioiden ja liittäen merkittävänäni pitäviä sitaatteja. Näitä erottelin myös eri värein digitaalisilla ylivivauksilla, jossa väri merkitsi tietyn asian toistuvuutta aineistossa. Pysin aktiivisesti irrottautumaan omista ennakkoluuloistani, sekä kyseenalaistamaan ensisijaiset tulkintani, jotta näkemäni merkitykset eivät ole johdonnaisia vain omista henkilökohtaisista näkökulmistani.

Alaluokat muodostuivat alkuun helposti, sekä niitä esiintyi runsaasti. Tein tietoisia päätöksiä, mitkä alaluokat ovat tutkielman kannalta merkittäviä, vastaten aidosti tutkimuskysymykseeni, jonka vuoksi päädyin yhdistelemään alaluokkia toisiinsa, sekä jättämään lopullisen luokittelun ulkopuolelle jo muutaman löydetyn luokan. Alaluokkien yhdisteleminen yläluokiksi näyttäytyi aluksi haastavalta, mutta kyseessä oli enemmän kokemattomuuteni tutkijana kuin muu selitys. Yhtäältä yläluokat ja näitä yhdistävät pääluokat syntyivät kuin itsestään. Luokitteluun liittyvä taulukko (taulukko 2) esitettynä alempana, jossa tuon esille aineistossa esiintyvät luokat. Vaikka toteutin haastatteluni teemahaastattelulla, ei luokitteluni näyttäydy seuraavan teemahaastattelurunkoa, enkä tarkoituksella pyrkinyt löytämään siitä jo haastattelurungossa esillä olleita teemoja.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla paikantanut sosiaalihuollon ammattilaisten sanoittamat merkitykset kahdeksi eri pääluokaksi: tilan sosiaalisiin merkityksiin ja tilan fyysisiin merkityksiin. Pääluokat on muodostettu kuudesta eri yläluokasta. Nämä kuusi yläluokkaa on muodostettu 14 eri

alaluokasta. Nämä alaluokat esittelen tulokset osiossa pää- ja yläluokilla luotujen otsikoiden alla. Luokittelua havainnoiva taulukko alla (taulukko 2.).

Taulukko 2. Luokat

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Yleinen turvallisuus	Tila turvan luojana	Tilan sosiaalinen merkitys
Tietoturva		
Positiivinen tunnelma	Tila tunnelman luojana	
Negatiivinen tunnelma		
Ergonomia	Tilan henkilökohtaiset merkitykset	
Arvostus		
Yhteisöllisyys	Tila sosiaalisen toiminnan mahdollistajana	
Moniammatillisuus		
Mahdollisuuksien estäjä		
Liikkuva	Tilan monimuotoisuus	Tilan fyysinen merkitys
Muuttuva		
Tilan tarkoituksenmukaisuus	Tilan rakenteellinen merkitys	
Tilan käytännölliset esteet		

Kokonaisuudet olen siis luonut aineistoissa olevien toistuvien luokkien avulla. Aineiston ollessa rajallinen, koin tärkeänä nostaa esille myös merkitykset, jotka eivät leikanneet läpi koko aineistoa, mutta leikkasivat läpi yksittäiset haastattelut. Tulokset käydään läpi aineistosta valikoitujen aineisto-otteiden kautta.

3.4 Tutkimuksen eettisyys ja tutkijan positio

Laadullisessa tutkimuksessa etiikka on Wallerin, Farquarsonin ja Dempseyn (2016, 45), mukaan sellaista, joka viittaa tutkimuksen rehellisyyteen, sen eheyteen, sekä pohtii tutkimuksen haitallisuutta ja hyödyllisyyttä. Waller ym. (2016, 45) muistuttaa kuitenkin, että hyödyllisyys ja haitallisuus ovat sosiaalisessa kontekstissa rakentuvia subjekteja, jotka ovat läsnä etenkin näin yhteiskuntatieteissä, eikä sosiaalinen tutkimus useinkaan ole arvoneutraalia. Näin ollen siis, kysymys etiikasta pohjautuu takaisin itse tutkijaan. Tutkimusta ohjaa tutkijan omat arvot ja oletukset, myös se miten

hän on sijoittunut sosiaalisesti, hänen oma kulttuurinsa, etnisyytensä, sekä mikä on maailmassa tärkeä, niin tutkijalle itselleen, kuin yhteiskunnallisessa ajassa ja paikassa. (Waller, ym. 2016, 45–46.) Tutkija on kuitenkin aina vastuussa tutkimuksensa eettisyydestä (TENK 2019, 14).

Tutkijan rooli nousee merkittäväksi myös silloin, kun puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä. Vaikka induktiivisessa tutkimuksessa koetaan tulosten nousevan esille aineistoista, niin aineisto ei ikinä puhu itse, vaan tutkija puhututtaa aineistoa katsoen sitä tietystä näkökulmasta. Ihminen on subjektiivinen toimija myös tutkimusta tehdessään. Tutkijan tulee täten olla tietoinen siitä, miten hänen oma toimintansa esimerkiksi haastattelutilanteessa voi vaikuttaa haasteltavaan. Tämän vuoksi tutkijan reflektiivisyyden tulee olla mukana koko tutkimusprosessin ajan. (Juhila 2021.)

Laadullisessa tutkimuksessa eettiset seikat ovat nähtävillä monissa eri tutkimusprosessin vaiheissa, jopa ennen kuin tutkimusta edes aloitetaan. Waller ym. (2016, 50) tuovat esille kolme riskiä, joita tutkijan tulisi pohtia tutkimustaan tehdessään; mitkä ovat riskit tutkijalle, riskit tutkittavalle ja riskit instituutiolle. Jotta tutkimus olisi eettisesti hyväksyttävä, on tutkimuksen hyötyjen oltava haittoja suurempia. Waller ym. (2016, 53) nostivat tutkijan eettiseksi arvoksi myös sen, että tutkija on kykeneväinen tekemään tutkimuksen.

Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta on listannut tutkijan eettisyyttä ohjaavat yleiset periaatteet. Eettiset periaatteet pohjautuvat osiltaan Suomen perustuslakiin, kuten ihmisen oikeuksiin hänen ihmisarvoonsa ja itsemääräämisoikeuteensa, jonka lisäksi yleiset periaatteet myös velvoittavat, että tutkija toteuttaa tutkimuksensa niin, että se ei aiheuta tutkittaville haittaa. (TENK 2019, 7.)

Tutkielmassani on haastateltu hyvinvointialueella työskenteleviä sosiaalihuollon ammattilaisia, jotka työskentelevät sote-keskuksessa. Haastateltavien rekrytointi osoittautui haasteelliseksi ja lopulta tutkimukseen osallistui viisi ammattilaista. Rekrytoinnin vaikeus herättää pohdintaa, millaiset tekijät ovat vaikuttaneet osallistumishalukkuuteen. On mahdollista, että tutkimukseen osallistumiseen liittyvät ajankäytölliset haasteet, työtilanteet tai tutkimuksen aihepiiri ovat vaikuttaneet tutkimuskutsuun vastaamatta jättämiseen. En kuitenkaan tiedä syitä, miksi tutkimukseeni ei osallistuttu, enkä niitä voi luotettavasti päätellä. Rekrytointiin liittyvä epävarmuus on kuitenkin olennainen osa tutkimuksen toteutuksen ja eettisten kysymysten arviointia. Lisäksi tutkielmani kannalta näen merkittävimpien eettisten pohdintojen liittyvän haastateltavien anonymiteetin säilymiseen, sekä tutkijan positioon.

Tutkielmani aihe on löytynyt erään hyvinvointialueen aihepankista ja tutkielmani tulee olemaan heidän käytettävissään. Tämän vuoksi olen erityisen tarkasti kiinnittänyt litteroinnin vaiheessa huomiota siihen, että olen poistanut tekstistä tunnistetiedot, kuten paikkakuntien nimet, sekä mahdolliset henkilöiden nimet, ja muuttanut aineisto-otteet yleiskielelliseksi.

Tekemäni haastattelut olen äänittänyt, sekä litteroinut. Litteroinneista olen poistanut tunnistetiedot, sekä analyysiin nostamani sitaattit muuntanut yleiskieliseksi, poistaen näistä murre sanat. Eettistä pohdintaa aiheuttaa kuitenkin, voiko tutkielmastani kuitenkin olla mahdollista haittaa tutkimukseen osallistujille, koska kaikissa sote-keskuksissa ei välttämättä työskentele työikäisten palveluiden ammattilaisia? Tai ovatko haastattelemani ihmiset mahdollista tunnistetietojen poistamisenkin jälkeen tunnistaa? Pyrin kuitenkin mahdollisuuksieni mukaan minimoimaan tunnistetiedot, eikä tutkielmani kannalta ole muutoinkaan oleellista säilyttää osallistujien henkilötietoja, kuten nimiä tai ammattinimikkeitä. Eettisen näkökulman ja tunnistettavuuden vähentämisen vuoksi en näe perusteltuna, että tutkielmassani erittelisin, kuinka moni haastateltavistani oli sosiaalityöntekijä ja kuinka moni sosiaaliohjaaja. Aineistoa kerätessä olen kiinnittänyt huomiota haastateltavan anonymiteettiin liittyviin kysymyksiin. En ole pyytänyt heitä esittelemään itseään, nauhurin päällä ollessa, vaan olen esitellyt vain itseni. Aineiston haastatteluiden äänityksen tiedostot ovat olleet analyysin aikana tallennettuna tietokoneellani salasanan takana. Analyysin valmistuttua olen hävittänyt äänitiedostot.

Teemahaastattelun menetelmään liittyy myös positioni tutkijana. Tutkijan positiotani olen pyrkinyt ennakoimaan luomalla teemahaastattelun rungon etukäteen. Teemahaastattelun suunnitellussa rungossa olen pyrkinyt välttämään johdattelevia kysymyksiä, samalla kuitenkin mahdollistamaan sen, että kysymyksen asettelu antaisi haastateltavalle mahdollisuuden vastata avoimesti. Haastattelut vaativat minulta aktiivista roolista kysymysten esittäjänä, sekä kysyttävän asian tarkentajana, mutta pyrin välttämään haastateltavan johdattelemista.

Eettisestä näkökulmasta on myös tarkoituksenmukaista pohtia tutkijan positiota tilanteessa, jossa työskentelen itsekkin hyvinvointialueella sosiaalihuollossa. Oma virkani on lasten, nuorten ja perheiden erityispalveluissa, lastensuojelun avohuollossa. Tämä on täysin rajannut sitä, missä kontekstissa tutkimukseni aineisto on kerätty. Olen tietoisesti tehnyt päätöksiä sen suhteen siihen, missä palveluissa ja sote-keskuksissa tutkimukseeni valikoituvat haastateltavat työskentelevät, jotta haastateltaviksi ei päätyisi lähikollegat.

Oman viransijaisuuteni sosiaalihuollossa vaikuttaa myös positiooni tutkijana. Olen oman virkani puolesta myös tilanteessa, jossa työpisteeni tulee todennäköisesti siirtymään sote-keskukseen. Tämä

tulokulma asettaa minulle tutkijana velvoitteen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että pyrin tietoisesti arvioimaan oman virkani ja tilanteeni vaikutuksia tutkimukseni kulkuun ja luomiini taustaoletamuksiin, jotka ohjaavat työni etenemistä jopa tiedostomatta. Pyrin pohtimaan ja kyseenalaistamaan omia tulkintojani tutkielmani eri vaiheissa.

4 Tulokset

4.1 Tilan sosiaalinen merkitys

Työikäisten palveluiden työntekijöiden haastatteluissa korostuu tilalla oleva sosiaalinen merkitys. Tilan sosiaalinen merkitys näyttäytyy muodostuvan sosiaalisessa kanssakäymisessä (ks. Lefebvre 1991; Massey 2005). Tilaan liitetyt merkitykset työntekijöillä kytkeytyvät sen herättämiin tunteisiin, ajatuksiin ja tunnereaktioihin.

Muodostamani tilan sosiaalinen merkitys pääluokka tuo esiin tilan sosiaalisen luonteen, sekä sen vaikutuksen yksilöön, että yksilön vaikutuksen tilaan. Luokka koostuu neljästä yläluokasta: tila turvan luoja, tila tunnelman luoja, tilan henkilökohtaiset merkitykset, sekä tila sosiaalisen toiminnan mahdollistajana. Nämä neljä yläluokkaa jäsentyvät edelleen yhdeksään alaluokkaan: yleinen turvallisuus, tietoturva, positiivinen tunnelma, negatiivinen tunnelma, ergonomia, arvostus, yhteisöllisyys, moniammatillisuus ja mahdollisuuksien estäjä. Analyysin tulokset esittelen seuraavaksi tarkemmin. Havainnollistan tuloksia aineistoesimerkein.

4.1.1 Tila turvan tuojana

Tila turvan tuojana pääluokka muodostuu kahdesta alaluokasta, jotka ovat yleinen turvallisuus ja tietoturva. Kyseiset alaluokat havainnollistavat sitä, mikä merkitys tilalla on turvan luoja. Alaluokat erottavat toisistaan siinä, miten työntekijät ovat yleisessä turvallisuudessa tuoneet esille. Työntekijät liittävät turvallisuuteen oman kokemuksen turvallisuudesta. Tietoturvassa asiakkaan turvallisuuteen liitetään tietoturvan näkökulma.

Yleinen turvallisuus

Alaluokassa työtilojen turvallisuus nousee esiin erityisesti suhteessa tilojen muutoksiin, asiakaskuntaan, sekä työn arkeen liittyviin uhka- ja riskikokemuksiin. Analyysissa huomio kiinnittyy siihen, miten työntekijät merkityksellistävät työtilaa turvallisuuden tai turvattomuuden näkökulmasta, sekä miten nämä merkitykset kytkeytyvät työn tekemisen mahdollisuuksiin. Työtila ei ole vain fyysinen ympäristö, vaan turvallisuus saa merkityksensä vuorovaikutuksessa.

On ollut tilanteita. Tämä asiakaskunta ei ole aiemmin päässyt liikkumaan tiloissa näin vapaasti. Aiemmin käytössä oli suljettu aulatila, johon pääsi vain rajatusti, ja asiakkaat

pääsivät työtiloihin vastaanotolle vain ajanvarauksella. Tässä tilassa tällaista järjestyä ei ole, mikä aiheuttaa pieniä haasteita. H1

Lauseella ”on ollut tilanteita” työntekijä viittaa vaaratilanteisiin työpaikallaan sote-keskuksessa. Hän näkee, että vaaratilanteita on tapahtunut, koska työntekemisen tila on muuttunut erilaiseksi, eikä järjestelyt tunnu työntekijöistä toimivilta. Aiemmin asiakkaiden käytössä oli suljettu tila, jossa he odottivat työtiloihin pääsyä, jossa asiakaskohtaaminen tapahtuu. Myös työtiloihin pääsyä oli ajallisesti rajoitettu, tiloihin pääsi vain varatulla vastaanottoajalla. Tilan muutos on vaikuttanut negatiivisesti työntekijöiden turvan tunteeseen, kuten alla oleva ote tekee näkyväksi:

Tämä tila aiheuttaa jonkin verran haasteita. [Poistettu tunnistetieto] tilat oli suunniteltu paremmin, mutta ne ovat nyt muussa käytössä. Siellä vastaanotto oli järjestetty siten, että asiakkaan ja työntekijän välissä oli pleksi. Tiedän ainakin, ettei sen läpi pääse nopeasti fyysisesti käsiksi. En erityisesti pidä pleksistä, mutta joissakin tilanteissa se olisi tarpeellinen. H1

Otteessa työntekijä antaa tilalle turvan tuojana merkityksen. Hän merkityksellistää tilan vertaamalla sitä sen aiempaan käyttöön. Työntekijän näkemys on, että turvallisuuden tunne oli tuolloin vahvemmin olemassa ja liittyy sen tilan erilaiseen rakenteeseen: aiemmin työtila oli eroteltu asiakkaan ja työntekijän tiloihin pleksin avulla. Työntekijälle kokemus turvallisuudesta liittyy ajatukseen siitä, että vanha tila turvasi hänen fyysisen koskemattomuutensa. Työntekijä tuo esille, ettei pitänyt pleksistä, mutta koki sen kuitenkin olevan myös tarpeellinen.

Minulle riittää, että tila on jollain tavalla turvallinen; silloin pystyy hoitamaan työnsä asianmukaisesti. H4

Yllä työntekijä merkityksellistää tilan turvan luojana tuomalla esille sen, miten turvallinen tila mahdollistaa sen, että hän pystyy hoitamaan työnsä asianmukaisesti. Työtilan turvattomuuden voi nähdä vaikuttavan työn asianmukaiseen hoitamiseen negatiivisesti mahdollisesti psykososiaalisen kuormituksen vuoksi. Yleinen turvallisuus työpaikalla on yksi psykososiaalisen kuormituksen osa-alue (Leijon ym. 2016), tällöin jos turvallisuuden tunne vaarantuu tai turvallisuus itsessään järkkyy voi sen vaikuttavan psykososiaaliseen kuormituksen kokemiseen:

Koska teemme asiakastyötä ja asiakasryhmäämme kuuluu myös tietty riskitekiä, on tärkeää tiedostaa, että tilanteissa on olemassa passiivinen uhka. Siksi ennen uusiin tiloihin siirtymistä tulisi varmistaa esimerkiksi turvapainikkeiden saatavuus sekä nopea yhteys turvatiimiin tai vartiointihenkilöstöön. H1

Työntekijä liittyy tilan turvallisuutta horjuttavaksi riskiksi asiakasryhmän, jonka kanssa he työskentelevät. Asiakasryhmä aiheuttaa työntekijöille passiivista uhkaa, jonka vuoksi tilojen tulee pystyä

vastata siihen, että ne pystyisivät turvaamaan työntekijän. Työntekijä näkee merkityksellisenä turvallisuuden tunteen lisäämisen, joka tapahtuu esimerkiksi turvapainikkeen avulla tai nopealla yhteydellä turvallisuudesta vastaaviin henkilöihin.

Yleisen turvallisuuden merkitys rakentuu työntekijöiden puheessa sen kautta, miten työntekijät vertaavat nykyistä työtilaa aiempaan työtilaan, jolloin nykyinen työtila kuvautuu turvattomammalta. Työtilan turvattomuuteen vaikuttaa tilan rakenteet, sekä asiakaskunta, jonka kanssa työikäisten palveluissa tehdään töitä. Yleisen turvallisuuden merkityksen alaluokka muodostuu pääasiallisesti turvallisuuden tunteen puuttumisen kautta. Työntekijät tuovat esille sen, että tällaisenaan tila ei kykene luomaan työntekijälle turvallisuuden tunnetta. Turvattomuuden tunne ja passiivisen uhan kokemus heikentää perustyön asianmukaisen tekemisen mahdollisuuksia.

Aiemmat tutkimukset ovat havainneet, että sosiaalityöntekijöiden työssään kohtaamat väkivalta- ja uhkatilanteet selittävät sosiaalityöntekijöiden kokemaa psyykkistä kuormittuvuutta (Salo ym. 2016). Kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu, että sosiaalihuollon työntekijät kokevat asiakasväkivaltaa. Asiakasväkivalta on usein luonteeltaan sanallista, jolloin asiakas pyrkii uhkailemaan tai pelottelemaan työntekijää. Harvoin koettu asiakasväkivalta on muodoltaan fyysistä. (ks. Macdonald & Siroich 2005; Koritsas, Coles & Boyle 2010.). Talentia (2024) on raportoinut Suomessa sosiaalihuollon ammattilaisten väkivallan ja sen uhan kokemusten nousseen sen jälkeen, kun hyvinvointialueet perustettiin. Yksiselitteistä vastausta sille, miksi väkivallan kokemukset ja sen uhka ovat nousseet, ei ole, mutta nouseva trendi on huolestuttava.

Sosiaalityössä turvallisuus on suuri merkittävä tekijää. Turvallisuutta käsitellään usein asiakkaan turvallisuuden kautta, koska sosiaalityöllä nähdään olevan suuri rooli asiakkaan turvallisuuden edistäjänä ja ylläpitäjänä (Juhila 2018). Koettu turvallisuus vaikuttaa psykososiaalisiin tekijöihin. Turvallisuuden tunteen vaarantuessa, sen voi nähdä olevan psykososiaalisesti kuormittavaa. Tämä vaikuttaa työntekijän kokemaan palautumiseen, sekä näin ollen työssäjaksamiseen (Leijon ym. 2016), jonka vuoksi tila turvallisuuden tuojana on merkitykseltään suuri.

Tietoturva

Tietoturvaan liittyvät merkitykset ovat paikannettavissa asiakkaisiin. Sosiaalityössä työntekijällä on moraalinen vastuu liittyen asiakasturvallisuuteen (ks. Lähteinen ym. 2022). Asiakasturvallisuuteen nähdään sisältävän asiakkaan tietoturva, jolloin työntekijällä on velvollisuus huolehtia asiakkaan tietojen salassapidosta. Työntekijän velvollisuudesta huolehtia asiakkaansa tietoturvasta määritetään

lain nojalla (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 703/2023). Alla olevassa otteessa työntekijä kokee äänieristyksen vaikuttavan siihen, millä äänenvoimakkuudella työtiloissa voi keskustella asiakkaan asioista:

Äänieristys ei ole täydellinen, joten on jatkuvasti tiedostettava, mitä asiakasasioita voidaan käsitellä ja millä äänenvoimakkuudella. Toisaalta myös toiselta puolelta kuuluu ääniä, mikä voi häiritä asiakasta. H5

Työntekijä tuo esille, miten salassa pidettävistä asiakasasioista keskusteleminen vaatii tiedostamista siitä, kuka on lähellä, tila äänieristyksen vuoksi. Tilaratkaisut eivät mahdollista asiakkaan tietoturvaa, vaan vaarana on, että muut ihmiset kuulevat jotain, mitä eivät saisi kuulla, koska työtiloissa äänen kantautuminen tiloista toisiin on mahdollista. Tällöin tilan merkitys muodostuu työntekijän mahdollisuuksista ylläpitää asiakkaansa tietoturvaa rakenteellisten tekijöiden vuoksi.

Se, että käytössä olisi aina sama toimistotila ja että käynnit olisivat selkeästi jäsenneltyjä, voisi parantaa asiakkaan henkilökohtaista tietosuojaa. H3

Yllä olevassa otteessa työntekijä merkityksellistää tilaa turvan luojana asiakkaan henkilökohtaisen tietosuojan kautta toivoen, miten toimistotila, jossa asiakas kohdataan, pysyisi samana. Työntekijä tuo esille, miten sama toimistotila ja selkeästi jäsennellyt käynnit mahdollistavat tietosuojaa. Työntekijän puheesta on oletettavissa, että tällä hetkellä työntekijän tila tehdä töitä on muuttuva. Muuttuvassa työtilassa asiakastyöhön vaaditut fyysiset materiaalit kulkevat työntekijän mukana, joka lisää riskiä sille, että materiaalit ajautuvat väärälle ihmiselle rikkoen vaitiolovelvollisuutta. Asiakkaan tietoturvan merkitys paikantuu myös toimintatavoista:

Haen asiakkaat yleensä yleisistä tiloista, kuten aulasta. Tällöin voi kuitenkin paljastua, että olen työntekijä, koska en käytä työasua, ja asiakkaalle voi tulla ilmi, että kyseessä on sosiaalihuollon työntekijä. H5

Sote-tiloissa työntekijä hakee asiakkaan yleensä yleisistä tiloista. Aulatilassa asiakas on todennäköisesti yhdessä muiden odottavien tai muutoin sote-keskuksessa asioivien ihmisten kanssa. Sote-keskuksen aulatilaa on jaettu, eli siellä voi olla niin terveyden- kuin sosiaalihuollon palveluiden asiakas. Työntekijä kokee vaatteiden erottavan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset toisistaan: sosiaalihuollon työntekijällä on omat vaatteet ja terveydenhuollon työntekijällä yhtenäinen työnantajan tarjoama vaatetus. Asiakkaat tietävät vaatetukseen liittyvän koodin. Sosiaalihuollon työntekijöiden työvaatteettomuus paljastaa palveluihin tulevalle asiakkaalle hänen ammatillisen roolinsa. Työntekijä kokee, että hänen työasuttomuutensa, sekä tilojen rakenne vaikuttaa siihen, että asiakas tulee tunnistetuksi sosiaalihuollon asiakkaaksi ja on vaarana, että hän leimautuu sosiaalihuollon asiakkaaksi.

Sosiaalityön eettoksellinen perusluonteen nähdään olevan asiakasturvallisuuden perusta, jolloin asiakasturvallisuuteen liittyy myös moraalinen vastuu (Lähteinen, Pehkonen & Pohjola 2022). Työtilan merkitys turvan luojana selittyy tässäkin alaluokassa sen kautta, miten tila ei mahdollista turvallista työskentelyä. Lain ja moraalisesta vastuusta asettaessa työntekijän vastuulle asiakkaan tietoturvaan liittyvät kysymykset, olisi tärkeää, että tila mahdollistaisi sen, että siihen pystytään vastaamaan.

4.1.2 Tila tunnelman luojana

Tila tunnelman luojana pääluokka muodostuu kahdesta alaluokasta, jotka ovat positiivinen tunnelma, sekä negatiivinen tunnelma. Toimitiloilla on aktiivinen rooli asiakastapaamisissa, sekä palvelukokemuksissa (Muurinen 2019), niiden vaikuttaessa kohtaamiseen. Rutanen (2021) kuvaa fyysisestä paikasta tulevan tila, kun siihen liitetään jokin tunne tai kokemus. Sote-keskuksen työntekijät näkivät tilan muokkaavan tunnelmaa ja siten vaikuttavan siihen, miltä asiakkaasta tai heistä itseltään tuntui. Tunnelmien sävy, eli minkä tunteen kautta niitä selitetään, on kuitenkin vaihtuva, eikä niiden yksittäinen nimeäminen ole mahdollista. Työntekijät kuvailivat tiloja rauhoittavaksi, viihtyväksi, staattiseksi, sekä neutraaliksi. Tilojen merkityksiä löytyi myös leimaavana, epävarmaa oloa luovana, sekä mahdollisesti stressaavana, tämän vuoksi tilan tunnelmia tuodaan esille kahdessa alaluokassa: positiivisesta tunnelmasta, sekä negatiivisesta tunnelmassa.

Positiivinen tunnelma

Positiivinen tunnelma rakentuu työntekijöiden antamista merkityksistä, jotka ovat tulkittavissa positiiviseksi. Positiivinen tunnelma luo asiakastapaamiselle, sekä työn tekemiselle tietynlaisen kehiksen:

Tilassa ei tulisi olla sellaisia elementtejä, jotka ajavat asiakkaan nurkkaan tai tekevät tilanteesta henkisesti raskaamman kuin on tarpeen. Sosiaalihuollon käynnit ovat jo lähtökohtaisesti melko kuormittavia, eikä tilan tulisi lisätä tätä kuormitusta. Mielestäni tämä on tässä tilassa otettu melko hyvin huomioon. H5

Yllä olevassa otteessa työntekijä kuvaa sosiaalityön käyntien olevan asiakkaille kuormittavia. Hän tuo esille tilan positiivisen tunnelman merkityksen liittäen sen asiakkaan henkilökohtaisella tasolla kokemaan kuormitukseen ja kokee, ettei tilaratkaisujen tulisi lisätä tätä. Työntekijä tuo esille, miten tila sote-keskuksessa ottaa hyvin huomioon sen, minkälaisia asiakaskohtaukset sosiaalityössä ovat. Tila antaa asiakkaalle mahdollisuuden positiiviseen kokemukseen sote-keskuksessa. Tilan tunnelmaan vaikuttaa esimerkiksi psykologinen näkökulma, jossa asiakkaalla itsellään on valinnanvapaus, kuten alla oleva ote tekee näkyväksi:

Tässä täytyy ottaa huomioon myös psykologinen näkökulma. On hyvä, että tilassa on esimerkiksi tilaa, jossa asiakas voi itse valita, mihin hän istuu. Tämä valinnan mahdollisuus jo itsessään vapauttaa ja keventää tunnelmaa. H5

Yllä olevassa otteessa työntekijä tuo esille tunnelmaan vaikuttavan se, miten asiakkaalla on itsellään mahdollisuus valita, missä istuu ja tämä jo itsessään kokemukseen. Työntekijä ajattelee sen vapauttavan ja keventävän tilan tunnelmaa.

Ihmisen koti on luonnollisin tila ja yleensä myös turvallisin paikka hänelle itselleen, ja kotona hän on usein rauhallisempi. On kuitenkin myös tilanteita, joissa koti ei ole hyvä paikka, koska siellä voi olla jännitteitä tai olosuhteet voivat olla jopa vaaralliset. Kotona ollaan asiakkaan omalla alueella, mutta täällä toimistossa voidaan mielestäni keskittyä enemmän itse asiaan, koska täällä ei välttämättä ole samanlaisia häiriötekijöitä. Ennakkokäsityksiä voi toki olla, mutta yleensä ihminen rauhoittuu ja huomaa, että täällä hänet kohdataan ihmisenä. Käyttäytymisellä on silloin merkitystä tilan kokemukseen. H1

Työntekijä tuo esille sote-keskuksen työtilan merkityksen tunnelman luojaan verraten sitä asiakkaan kotiin. Sosiaalityössä koti on yksi keskeisimmistä paikoista tehdä töitä (ks. Raitakari ym. 2025), mutta tässä työntekijä vertailee kodin turvattomuutta institutionaalisen tilan rauhallisuuteen. Koti on asiakkaalle itselleen luonnollinen ja turvallinen paikka, mutta sote-keskuksen tila voi kuitenkin olla asiakkaalle ja työnteolle parempi tila. Tila rauhoittaa tapaamista, koska sen häiriötekijät eroavat asiakkaan kodin häiriötekijät. Työntekijän näkemys kuitenkin on, että ihminen rauhoittuu ja huomaa, että hänet kohdataan ihmisenä. Työntekijä kokee tilan lisäksi ihmisten käyttäytymisen olevan yhteydessä siihen, mitä merkityksiä tila saa.

Työikäisten palveluissa kohdataan usein erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä (Isoniemi & Hautala 2025). Työntekijöiden tehtävänä on varmistaa asiakkaan olevan kykenevä huolehtimaan itsestään, sekä mahdollisesta perheestään (Viitasalo & Paavola 2019), silloin kun hänen kohtansa ongelmat liittyvät mielenterveyteen, alkoholinkäyttöön, elämänhallintaan liittyviin kysymyksiin, sekä talouden ongelmiin (Tanner 2023, 109). Sosiaalityön yksi tärkeimmistä menetelmistä on dialogisuus. Aitoon vuorovaikutukseen vaaditaan luottamuksellinen suhde asiakkaan ja työntekijän välillä, jossa jo asiakkaan kohtaaminen itsessään on mahdollisesti asiakasta tukevaa ja mahdollistaa muutostyön (Juhila 2008). Asiakasryhmän haavoittuvuus ja työskentelyn tarvitsema aito kohtaaminen ja dialogi asettavat tiloille myös erityispiirteitä. Tämän alaluokan avulla on havaittavissa, että tilan merkitykset luodaan tunnereaktioiden kautta. Työntekijät löytävät tilan merkitykset pohtiesaan asiakkaan tuntemuksia, sekä hänen kohtamaansa tunnelmaa. Tila antaa mahdollisuuksia asiakas kohtaamisessa, tunnelman ollessa hyvä se myös mahdollistaa paremman kohtaamisen.

Negatiivinen tunnelma

Negatiivisen tunnelman alaluokan merkitykset näyttäytyvät kielteisiltä niiden herättämien tunteiden kautta. Kokemuksia ei kuitenkaan voida luokitella yksiselitteisesti yhden tunteen alle, minkä vuoksi tarkastelen niitä laajemmin negatiivisena tunnelmana. Kuten positiivisessa tunnelmassa, myös negatiivisen tunnelman alaluokan merkitykset selittyvät työntekijöiden tunnelman tulkinnasta pääsääntöisesti asiakkaan näkökulmasta tarkasteltuna.

Monet asiakkaat voivat silti olla hämmentyneitä ja ajatella, että tämä on lääkärin vastaanotto, ja ihmetellä, miksi he ovat tulleet tänne. H4

Otteessa työntekijä nostaa esiin asiakkaiden hämmennyksen siitä, miksi he ovat tulleet lääkärinvastaanotolle. Lääkärinvastaanotto yhdistyy tavallisesti terveydenhuollon kontekstiin, minkä vuoksi sosiaalihuollon palveluun sijoittuva kohtaaminen voi asiakkaasta tuntua hämmäntävältä. Tällöin tila tuottaa hämmennystä, sekä epävarmuutta, millaisesta palvelusta on kyse ja millaisia odotuksia tilanteeseen liittyy. Tilat saavat merkityksensä ihmisten välisissä sosiaalisissa kanssakäymisissä, mutta toisaalta sosiaalista kanssakäymistä säätelevät tilaan liittyvät sosiaaliset normit, ohjeet ja säädökset (Juhila 2018).

Tila ei välttämättä tunnu matalan kynnyksen palvelulta, vaan asiakkaalle voi tulla epävarma olo. Hän seisoo oven takana eikä tiedä, mitä pitäisi tehdä tai pitäisikö vain odottaa. H3

Yllä olevassa otteessa työntekijä tuo esiin tilan negatiivisen merkityksen kuvaamalla asiakkaan kokemaa epävarmuutta siitä, onko tämä oikean oven takana. Oven taakse sijoittuminen näyttäytyy asiakkaalle epävarmuutta tuottavana tilanteena, minkä vuoksi tila ei työntekijän puheessa näyttäydy matalan kynnyksen palveluna. Matalan kynnyksen palvelu tarkoittaa helposti saavutettavaa palvelua, josta asiakas saa tarvittaessa tukea ja neuvontaa helposti. Merkityksessä siis korostuu asiakkaan kautta tarkasteltu tunne, sekä se, miten tila luo asiakkaalle epävarmuutta. Tilan merkityksessä korostuu tällöin, miten tila itsessään voi tuottaa epävarmuutta ja vaikeuttaa palveluun hakeutumista.

Kun sitten se asiakas tulee sinne sossuun, niin se oli hänelle jotenkin. Ehkä se ympäristö on vieraampi ja se on jotenkin stressaavampi. Ehkä jännittävämpi. H3

Työntekijä paikantaa tilalle negatiivista tunnelmaa kuvaamalla sosiaalitoimistoon tulemisen asiakkaalle vieraampana, stressaavampana ja jännittävämpänä kokemuksena. Negatiivinen merkitys rakentuu etenkin vertailun kautta: sosiaalihuollon tila on asiakkaalla kuormittavampaa suhteessa johonkin tutumpaan asiointiympäristöön. Tällöin tilaan liitetään negatiivisia tunteita, jotka vaikuttavat asiakkaan kokemukseen tilanteesta.

Asiakkaan kohtaamisen itsessään nähdään olevan asiakasta tukevaa (Jokinen 2008, 99-117), mutta tilan luodessa negatiivista tunnelmaa voi se vaikuttaa negatiivisesti myös kohtaamiseen. Negatiivisen tunnelman merkitykseen voi nähdä vaikuttavan myös hyvinvointialueiden uudistus, jossa sosiaalityö siirtyy tehtäväksi terveydenhuollolle ominaiseen tilaan. Negatiivisen tunnelman merkitys selittyi pääsääntöisesti asiakkaan tunteiden kautta, mutta vahvistaa sitä, miten sosiaalityölle tyypillisiin asiakastilanteisiin ja tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan sote-keskuksen kaltaisilla tiloilla heikosti. (ks. Salo 2025)

4.1.3 Henkilökohtaiset merkitykset

Henkilökohtaisten merkitysten pääluokka näyttäytyy poikkeavalta, kun puhutaan institutionaalisista tiloista ja niiden merkityksestä ammattilaisille, jotka työskentelevät siellä. Institutionaalisessa tilassa keskeisessä osassa on ammattilaisten valtasuhde asiakkaisiinsa, sekä se miten, tiloja käyttävien asiakkaiden ja ammattilaisten toimintoja määrittää tietynlaiset toimintakäytännöt ja -säännöt (ks. Juhila 2018). Työikäisten palveluissa työskentelee sosiaalihuollon ammattilaisia, jotka ovat virkasuhteessa ja työnantajan määrittelemänä osoitettu työskentelemään tietyssä paikassa, tässä kontekstissa sote-keskuksessa.

Tilan henkilökohtaisia merkityksiä selittää koettu arvostus ja ergonomia. Molemmat tekijät ovat paikannettavissa työntekijän työhyvinvoinnin alle. Esimerkiksi Työhyvinvoinnin portaatt-mallissa työhyvinvointia jäsennetään viisiportaisesti, jossa terveys, turvallisuus, yhteisöllisyys, arvostus ja osaaminen ovat askelmia. Työhyvinvoinnin portaatt-malli perustuu ihmisten perustarpeisiin suhteessa työhön ja perustarpeiden vaikutuksesta motivaatioon. (Rauramo 2024.) Näiden kahden henkilökohtaisen merkityksen ollessa yhteydessä yksilön hyvinvointiin on ne nostettu sosiaalisen merkityksen pääluokkaan.

Arvostus

Arvostuksen tunne näyttäytyy monitulkintaiselta. Yhtäältä on nähtävissä, miten arvostuksen tunnetta käsitellään ammatillisten näkemysten läpi, toisaalta arvostuksen tunteen voi katsoa olevan henkilökohtaisesti merkittävää, sen vaikuttaessa työn teossa eri osa-alueisiin ja jopa työstä palautumiseen (Castenheira 2016), jonka vuoksi se luokitellaan henkilökohtaiseksi merkitykseksi, joka rakentuu tilojen sosiaalisen merkityksen kautta.

Ei tämä ole pelkkää paperityötä. Ei voi ajatella, että tätä voisi tehdä missä tahansa. Kyse on ihmisten kohtaamisesta, ja mielestäni sitä pitää arvostaa ja sille pitää antaa asianmukaiset edellytykset. H1

Työntekijä tuo esille, miten tilan käytöstä päättävät voivat kokea, että sosiaalityötä voisi tehdä paikoissa, jotka eivät ole suunniteltu sosiaalityön tekemiseen. Työntekijä nostaa esille sosiaalityön erityispiirteen – ihmisten kohtaamisen. Hän vertaa kohtaamistyötä pelkkään paperityön tekemiseen, eikä näe pelkän paperityön olevan sosiaalityölle tavanomainen tapa työskennellä. Hänen tapansa sanoittaa antaa kuitenkin ymmärtää, että monet voivat nähdä sosiaalityön vain paperityönä, jolloin sosiaalityö ei saa ansaitsemaansa arvostusta vaativana asiantuntijatyönä. Työntekijä kokee, että ihmisten kohtaamista pitäisi arvostaa, jonka vuoksi sille pitäisi antaa sen ansaitsema tila. on tulkittavissa arvostuksen merkitys. Työntekijä tuo esille, miten tilajärjestelyt aiheuttavat tunteen arvostuksesta tai paremminkin sen puutteesta. Tila ei anna mahdollisuutta tehdä sosiaalityön ydintä, ihmisen kohtaamista, sen edellyttämällä tavalla.

Terveystenhuoltoa arvostetaan ehkä enemmän tai sitä pidetään tärkeämpänä kuin sosiaalityötä. Tämä voi näkyä esimerkiksi tilaratkaisuissa. Saatetaan ajatella, että sosiaalityötä voi tehdä missä tahansa, vaikka sohvalle, eikä työtilalla ole väliä. H3

Yllä työntekijä tuo esille arvostuksen merkityksen vertaamalla terveydenhuollon työntekijöiden tiloja sosiaalihuollon työntekijöiden tiloihin. Työntekijän mielestä terveydenhuollon tilaratkaisut näyttäytyvät paremmin heidän tarpeitaan vastaavilta kuin sosiaalihuollon työtilat. Työntekijä kokee, että sosiaalihuolto nähdään paikattomana, jota voi tehdä, vaikka sohvalle, eikä täten työtilan rakenteella tai tilan vastaavuudella työn tekemiseen ole merkitystä. Tässä korostuu ammatillinen arvostus, joka ilmenee sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välisenä vertailuna, kuten myös alla oleva aineisto-ote esittää:

Se, millainen arvomaailma ja kiinnostus asioihin liittyy, näkyy myös tiloissa. Sosiaalihuollon työntekijät työskentelevät avokonttorissa, jonka läpi kuljetaan, kun taas terveydenhuollon työntekijöillä on omat työhuoneensa. H4

Institutionaalisessa tilassa tapahtuvassa työssä, jota määrittää laki, on ammatillisenkin arvostuksen näkökulma vahvasti läsnä. Arvostuksesta puhuttaessa on kuitenkin korostuneena myös henkilökohmainen ulottuvuus, sillä arvostuksen puute näyttäytyy työntekijöille kokemuksellisenä tunteena. Muilta ihmisiltä saatu arvostus nivoutuu yhteen hyväksytyksi tulemiseen, omaan pystyvyyteen, sekä motivaatioon liittyviin kysymyksiin (Perhoniemi 2015). Arvostuksen tunteen liittyessä tilallisiin kysymyksiin, voi merkityksen nähdä olevan ihmiseltä saatua suurempi.

Ergonomia

Ergonomia rakentuu työntekijöiden puheissa tilan henkilökohtaisena merkityksenä työntekijöiden kuvatessa työtilojen vaikutuksia omaan työntekoon ja hyvinvointiinsa. Työntekijät vertailevat erilaisia työympäristöjä, sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia tehdä työtä sujuvasti. Ergonomia ei näytä täydy työntekijöiden puheissa ainoastaan fyysisiin työolosuhteisiin liittyvänä tekijänä, vaan osana työnteon arkea ja työprosessin toimivuutta.

Ajattelen, että meille maksetaan palkkaa, että teemme työtä ihmisten kanssa ja käytämme aikaamme siihen, emmekä jatkuvaan säätämiseen, kuten ergonomian järjestämiseen oikein. Jos työntekijät joutuvat koko ajan vaihtamaan paikkaa, heidän täytyy myös jatkuvasti tarkistaa kalentereista, missä voivat työskennellä. H1

Yllä olevassa otteessa työntekijä kuvaa ergonomiaan liittyviä haasteita. Hän liittyy ergonomian työtilojen järjestelyihin ja niiden käytettävyyteen. Työntekijä kokee, että hänelle maksetaan palkkaa siitä, että hän tekee työtään ihmisten parissa, mutta työaika kuluu myös työvälineiden ja ergonomian kanssa säätämiseen. Puheessa korostuu erityisesti työtilojen vaihtuvuuteen liittyvä paikattomuus, joka aiheuttaa ylimääräistä kuormitusta ja vie aikaa asiakastyöltä. Ergonomiaan liittyvät kysymykset eivät tällöin koske ainoastaan fyysisiä olosuhteita, vaan myös työn organisointia ja tilan toimivuutta työntekijöiden näkökulmasta.

Täällä (sote-keskuksessa) ergonomia on parempi kuin kenenkään kotona. H1

Työntekijä vertaa sote-keskuksen työtiloja kotiympäristöihin. Hän viittaa sote-keskuksen työtiloissa ergonomian olevan parempi kuin asiakkaiden tai työntekijöiden kodeissa. Työtiloissa ergonomiaan pyritään usein vaikuttamaan esimerkiksi sähköpöydillä tai säädettävillä työtuoleilla, joita on työpaikalla todennäköisemmin käytettävissä kuin kotioiloissa. Parempi ergonomia mahdollistaa työntekijälle parempaa työhyvinvointia.

Ergonomia sijoittuu henkilökohtaisten merkitysten yläluokkaan, koska aineistossa sen vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti työntekijän omaan hyvinvointiin ja työssäjaksamiseen. Ergonomian vaikutus yksilön hyvinvointiin on merkittävä. Työhyvinvoinnin portaatt-mallissa terveyden porras on ensimmäinen taso. Terveyden nähdään olevan ihmisen hyvinvoinnin perusta, joihin ihminen vaikuttaa omilla valinnoillaan, mutta lisäksi työolosuhteiden ja palautumisen välinen tasapaino vaikuttavat hyvinvointiin. (Rauramo 2024.)

Yksilön yleisen hyvinvoinnin vaikutus työhyvinvointiin, sekä näin ollen työssä suoriutumiseen korostuu ergonomiaan liittyvissä kysymyksissä. Aineiston perusteella ergonomia kytkeytyy tilaan tekijänä, joka voi joko tukea tai heikentää työntekijän hyvinvointia. Näin ollen ergonomia rakentuu

tilalle annettuna henkilökohtaisena merkityksenä. Aineistosta on tulkittavissa, miten ergonomia on vahvasti yhteyksissä tilallisiin kysymyksiin.

4.1.4 Tila sosiaalisen toiminnan mahdollistajana

Pääluokka pitää sisällään kolme alaluokkaa: yhteisöllisyys, moniammatillisuus, sekä mahdollisuuksien estäjä. Mahdollisuuksien estäjän alaluokka on jakautunut omaksi luokakseen, koska siinä työtilojen merkitys kuvautuu estävänä toimijana. Yhteisöllisyyden ja moniammatillisuuden luokat jakautuvat omiksi luokikseen, koska moniammatillisuuden nähdään olevan sote-keskustoiminnan yksi kulmakivistä ja ansaitsee tarkempaa tarkastelua. Sosiaalisella toiminnalla tässä luokassa tarkoitetaan ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta, jonka työtilat mahdollistavat tai estävät.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden tunteen nähdään syntyvän vuorovaikutuksessa muiden ihmisen kanssa (Martikainen & Oikarinen 2023). Yhteisöllisyyttä tulee työyhteisössä rakentaa myös tietoisesti, esimerkiksi tilojen kautta. Yhteisöllisyyden tunnetta tai yhteisöllisyyttä ei voi kuitenkaan pakottaa, vaan sen tulee pysyä vapaaehtoisena ja vapaamuotoisena, jotta se ei muodostu työssä suoriutumisen välineeksi. Vapaaehtoisuuden ja vapaamuotoisuuden merkitys korostuu, koska yhteisöllisyyden kokonaismerkityksen nähdään olevan yksilölle suuri ja sen on tutkittu vähentävän esimerkiksi työuupumuksesta aiheutuvaa taakkaa (Martikainen & Oikarinen 2023).

Työntekijöiden puheessa yhteisöllisyys on nähtävissä tilojen merkitysten kautta tarkasteltaessa. Yhteisöllisyyden merkityksessä on mukana myös työntekijän tunne kuulumisesta, kuten alla olevassa aineisto-otteessa on nähtävissä:

Vaikka sitä ei välttämättä määritellä nimenomaan meidän sote-keskukseksi, koen työskenteleväni sairaala-alueella. Sote-keskus on osa sairaala-aluetta, ja koen sen vain yhtenä pienenä osana suurempaa sairaalakokonaisuutta. H2

Työntekijä merkityksellistää sote-keskuksen osaksi laajempaa sairaalakokonaisuutta. Työntekijä kokee työskentelevänsä sairaala-alueella, vaikka muut eivät välttämättä määrittele samoin, ja kokee olevansa osa yhteisöä. Työntekijän puheessa korostuu erityisesti kokemus kuulumisesta ja yhteydestä laajempaan organisaatioon. Täten tila tuottaa työntekijälle tunteen yhteenkuuluvuudesta, sekä paikantumisesta osaksi suurempaa kokonaisuutta.

Täällä (sote-keskuksessa) on kollegoita, joiden kanssa voin keskustella ja käsitellä asioita. Esimieskin on usein paikalla. Vaikeimmat asiat käsitellään esihenkilön tai sosiaalityöntekijän kanssa. Se on sellaista yhteistä pohdintaa. H1

Yllä olevassa otteessa työntekijä antaa sote-keskuksen työtilalle merkityksen yhteisöllisyyttä tukevana ympäristönä. Tilan merkitys rakentuu mahdollisuudesta keskustella kollegoiden kanssa, sekä mahdollisuudesta saada tukea haastavien asiakastilanteiden käsittelyyn. Yhteisöllisyys näkyy työntekijän puheessa käytännöllisenä resurssina, joka mahdollistaa yhteisen pohdinnan, kokemusten jakamisen, sekä esihenkilön ja kollegoiden tuen osana työtä. Tila saa merkityksen työntekijää tukevana yhteisönä, eikä pelkästään fyysisenä työympäristönä. Myös seuraavassa otteessa tila rakentuu yhteisöllisyyden kautta:

Tämä tila antaa mahdollisuuden yhteistyölle ainakin tiimin sisällä. H1

Tila antaa yhteisöllisyydelle mahdollisuuden, mutta työntekijä erottaa sanallaan ”ainakin” oman tiiminsä erilleen muista sote-keskuksessa työskentelevistä ammattilaisista. Tila tukee täten tiimin sisäistä vuorovaikutusta, sekä yhteistyötä, mutta ei välttämättä samalla tavoin moniammatillista yhteistyötä. Moniammatillisuuden ollessa sote-keskuksessa keskeisenä toiminta-ajatuksena on havainto itsessään merkityksellinen. Yhteisöllisyyteen liittyvät merkitykset näyttävät rakentuvan työntekijöille ennen kaikkea lähiyhteisön, eli oman tiimin, kautta.

Moniammatillisuus

Hyvinvointialueiden keskeisenä tavoitteena on ollut moniammatillinen toimintaympäristö. Sote-keskuksen on toivottu luovan eri alojen ammattilaisille tilan, jossa he voivat yhdessä toimia, sekä etsiä ratkaisuja asiakkaan tilanteeseen, etenkin silloin, kun asiakkaiden palvelupolut ovat moneen palveluun jakautuneita, sekä hänen ongelmansa monisyisiä. (STM 2021). Aineistossa on tulkittavissa moniammatillisuuteen liittyviä merkityksiä. Merkitykset rakentuvat myönteisessä, sekä kielteisessä puheessa.

Se, että ollaan samoissa tiloissa terveydenhuollon työntekijöiden kanssa, nostaa yhteistyön aivan eri tasolle. Kun ihmiset tulevat tutuiksi, heidän luokseen voi mennä suoraan ja keskustella asiakkaasta. Yhteistyö mahdollistuu aivan eri tavalla. H4

Yllä työntekijä antaa tilalle merkityksen moniammatillisuuden luoja. Hän näkee moniammatillisuuden mahdollistuvan sote-keskuksessa nimenomaisesti yhteisten tilojen vuoksi. Yhteiset tilat mahdollistavat työntekijöiden välisen tuttuuden, joka toimii moniammatillisuuden ja yhteistyön mahdollistajana itsessään.

Tällaiset tilat parantavat huomattavasti kollegiaalista yhteistyötä, ja siitä tulee luonnollinen osa työtettä. Koska meidät on sijoitettu samoihin tiloihin ja esimerkiksi samalle käytävälle eri toimijoiden kanssa, ja koska tiloissa on paljon päivittäistä liikettä, ihmiset tulevat toisilleen tutuiksi. H5

Otteessa työntekijä kuvaa yhteistyön parantuneen yksinomaan tilaratkaisujen kautta, jolloin hän merkityksellistää moniammatillisuuden osaksi sote-keskuksen työtiloja. Työntekijä näkee samojen tilojen ja saman käytävän mahdollistavan kohtaamisia, jotka aiheuttavat sen, että ihmiset tulevat toisilleen tutuiksi. Tuttuus toisen työntekijän kanssa kuvautuu lisäävän mahdollisuutta moniammatillisuudelle.

Kun ihmiset tulevat toisilleen tutuiksi ja tiedetään, että välissä on vain yksi huone, on helpompi mennä koputtamaan oveen. On myös helpompi mennä yhteisiin tiloihin kysymään, mikä tilanne on. Tämä kaikki tukee yhteistyötä. Yhteinen kirjaustila tukee sitä passiivisesti, ja jos tilaratkaisu on sellainen, että huoneet ovat erillisiä, tarvitaan yleensä erillinen keino, jolla yhteistyötä tuetaan. Jos taas on olemassa jokin aktiivinen elementti, joka edistää yhteistyötä, tilaratkaisut palvelevat sitä paremmin. H5

Työntekijä merkityksellistää tilan moniammatillisen yhteistyön mahdollistajana. Hänen puheessaan tilaratkaisut tukevat yhteistyötä madaltamalla ammattilaisten välistä kommunikaatiota, joka antaa tilalle merkityksen moniammatillisuuden mahdollistajana. Otteessa tila näyttäytyy moniammatillisuutta tukevana rakenteena myös vertailun kautta. Työntekijä näkee moniammatillisuuden tilan rakentuvan osiltaan myös passiivisesti, hän vertaa, että jos eri ammattilaisten tilat olisivat erilliset, se vaatisi enemmän erillisiä keinoja yhteistyön onnistumiseksi. Täten fyysinen läheisyys vähentää yhteistyön esteitä ja luo mahdollisuuksia moniammatilliselle vuorovaikutukselle.

Tämä mahdollistaa yhteistyötä ainakin jossain määrin. Se riippuu myös työntekijästä, tarttuuko hän tilaisuuteen. Ihmisiä näkee enemmän, joten on helpompi kysyä tai etsiä tietty henkilö. Kukaan ei välttämättä tule erikseen tarjoamaan apua, mutta ihmiset tulevat tutummiksi ja heihin saa helpommin henkilökohtaisen kontaktin. H2

Työntekijä sanallistaa moniammatillisuuden mahdollistuvan ainakin jossain määrin työtilojen ansiosta. Hän kuitenkin korostaa, ettei yhteistyö synny yksinomaan tilojen ansiosta, vaan edellyttää työntekijöiden aktiivisuutta. Näin ollen hän merkityksellistää tilaa moniammatillisuuden mahdollistajana, mutta näkee myös sen, miten moniammatillisuus on yhteydessä työntekijään itseensä. Tilat mahdollistavat sen, että työntekijät kohtaavat enemmän, vaikka aitoa monialaista yhteistyötä ei tehdäkään. Tilat eivät mahdollista kuitenkaan yksinään moniammatillisuutta, vaan se vaatinee tietoista rakentamista, kuten yhteisöllisyysskin.

Työntekijöiden mukaan moniammatillisuuden merkitys rakentuu tilan ja sosiaalisen toiminnan välisessä suhteessa. Tila on resurssi, joka tukee moniammatillista yhteistyötä, mutta ei yksinään pysty

korvaamaan sitä rakentavia käytäntöjä. Sote-integraation, sekä siihen liittyvän palveluiden yhdistämisen vastuun ja näin ollen moniammatillisuuden, ei voi nähdä olevan yksinään sote-ammattilaisten vastuulla tai rakenteiden luomia mahdollisuuksia, vaan sen onnistumiseen nähdään vaikuttavan myös johtamiseen liittyvät tekijät. (Hietapakka ym. 2024.)

Mahdollisuuksien estäjä

Tilan merkitys mahdollisuuksien estäjänä rakentuu tilanteissa, joissa tilaratkaisut tai tilaan liittyvät rakenteet vaikuttavat sosiaalihuollon ammattilaisten työtä tai asiakkaiden palveluprosessia. Tila ei ole pelkästään toimintaa mahdollistava resurssi, vaan myös tekijä, joka rajoittaa työn tekemistä, asiakaskohtaamista ja palvelujen jatkuvuutta.

Tai vaikka ei puhuta pelkästään tilasta, vaan sote-keskusrakenteesta ja siellä työskentelevistä henkilöistä, se ei välttämättä vastaa kovin hyvin sosiaalihuollon nykyisiin tarpeisiin. H2

Työntekijä paikantaa mahdollisuuksien estäjän merkityksen sote-keskuksen rakenteisiin, joiden hän kokee vastaavan puutteellisesti sosiaalihuollon tarpeisiin. Rakenteiden lisäksi mahdollisuuksien estäjän merkitys paikantuu sote-keskuksessa työskentelevään henkilökuntaan.

Sosiaalityö on luonteeltaan asiantuntijatyötä, jossa kohdataan asiakkaita, joilla on marginaalisia ongelmia. Sosiaalityön tavoitteena on tukea asiakkaan osallisuutta, arkipäiväisen elämän sujuvuutta, sekä pyrkiä turvaamaan hänen sosiaalista yhteenkuuluvuuttaan yhteiskunnassa (Matthies ym. 2021). Sosiaalityössä työntekijällä on eettisesti tärkeä rooli ja hän tekee haastavaa asiantuntijatyötä asiakkaan edun ja järjestelmän rajapinnoilla. Työtilojen ja laajemmin sote-keskuksen merkityksen paikantuessa mahdollisuuksien estäjäksi, on tarpeen pohtia, millä tavoin rakenteet tukevat tai rajoittavat sosiaalityön perustehtävän toteutumista. Työntekijän puheessa mahdollisuuksien estäjä rakentuu rakenteellisesta epäsuhdasta sosiaalityön tavoitteiden ja sote-keskuksen toimintaympäristön välillä.

Joskus asiat voivat olla kiireellisiä, jolloin ne täytyy saada hoidettua nopeammin. Silloin voi kuitenkin käydä niin, että kaikki (tapaamistilat) on jo täyteen varattu. H1

Yllä työntekijä kuvaa sote-keskuksen tilan estävän hänen mahdollisuuttaan suorittaa kiireistä asiakaskohtaamista, koska sote-keskuksesta ei löydy vapaata tilaa tapaamiselle, jos ei ole osannut ennakoida. Työntekijät kertovat, ettei heillä ole omia työhuoneita, joissa kohdata asiakasta, vaan työnteko asiakastapaamisten ulkopuolella tapahtuu pääsääntöisesti yhteisissä tiloissa, niin sanotuissa kirjaamistiloissa. Tällöin asiakastapaamisiin tarkoitetut tilat ovat erikseen varattavia ja myös muiden ammattilaisten kuin sosiaalihuollon käytössä. Sosiaalihuollolle on tyypillistä, että joskus avun tarve

tulee nopeasti. Sote-keskuksen tiloissa kiireellisten asioiden käsitteleminen kuvautuu kuitenkin rajoittuneelta. Työtilat mahdollisuuksien estäjänä muodostuu tällöin sen kautta, ettei tilat pysty vastaamaan sosiaalityön tarpeisiin.

Kun tila vielä muuttuu, voi tulla olo (asiakkaalle), että mihin olen tullut ja mitä tämä on. Tulee kysymys siitä, onko tämä sama asia kuin aiemmin esitelty. Asian vakuuttaminen voi viedä aikaa, ja siinä tarvitaan pitkäjänteisyyttä. H5

Otteessa työntekijä tuo esille tilan muuttuvuuden ja sen vaikutuksen asiakkaan kohtaamiseen. Tila ei ole kohtaamisessa vain pelkkä fyysinen ympäristö, vaan se on osa asiakkaan ja työntekijän työskentelysuhdetta. Työntekijä näkee muuttuvan tilan vaikuttavan asiakkaan kokemukseen hänen asioidensa hoitamisessa, sekä näin ollen sosiaalityön perustyössä - muutoksessa. Työntekijöiden näkemys on, että tilan muuttuvuus keskeyttää asiakkaan kanssa tehtävää muutostyötä, koska muuttuva tila vaikuttaa asiakkaan kykyyn käsitellä asioita. Asiakas tarvitsee työntekijän mukaan vakuuttelua ja varmuutta siitä, että kyse on edelleen samasta palvelusta, sekä samasta tuesta, vaikka ympäristö onkin erilainen. Mahdollisuuksien estäjän merkitys rakentuu vahvasti sen kautta, että tilaan liittyy sen fyysisyyden lisäksi myös luottamuksen, jatkuvuuden ja ennakoitavuuden kokemukset.

Tilalla on suhde käyttäjiinsä, esineisiinsä, asioihin ja tapahtumiin (Ridell ym. 2009), jonka lisäksi toisten ihmisten merkityksellä on suuri rooli siihen, minkälainen kokemus ihmiselle tulee tilasta (Juhila ym. 2022, 90–91). Aineistosta kuvautuu se, miten tila ei ole neutraali toimintaympäristö, vaan aktiivinen osa asiakassuhdetta. Tilan muuttuvuus ei ole pelkästään käytännöllinen haaste työntekijöille, vaan myös sosiaalityön vuorovaikutukselle. Työntekijöiden puheesta tulkittavissa, että asiakas ei kiinny sosiaalityöhön, vaan työntekijään tai palveluun, sekä paikkaan.

4.2 Tilan fyysinen merkitys

Tilan sosiaalisen merkityksen pääluokassa tilaa on tarkasteltu sen sosiaalisten tekijöiden kautta. Sosiaalisten tekijöiden muotoutuessa muun muassa tunteiden tai tunnelmien avulla. Fyysinen tila on organisaation asettama kehys työn tekemiselle, jota työntekijän ei omalla toiminnallaan ole mahdollisuus muuttaa. Tilan fyysisen merkityksen pääluokka erottuu sosiaalisesta, sillä, että työntekijöiden puheessa on tulkittavissa vahvemmin, miten työntekijät merkityksellistävät tilan fyysisiä rakenteita, sekä kuvaavat, miten tilan fyysiset rakenteet vaikuttavat heidän työn tekemisen mahdollisuuksiin. Kappaleen tavoitteena on kuvata tilojen fyysisen merkityksen vaikutusta sosiaalihuollon ammattilaiselle.

Sosiaalityötä kuvataan monipaikkaiseksi ja sen tekemisen kuvataan tapahtuvan pääsääntöisesti institutionaalisissa tiloissa, sekä myös paikoissa, jotka eivät ole sosiaalityön hallitsemia paikkoja (Juhila 2018). Tilan fyysinen merkitys on pääluokkana merkityksellinen, kun sosiaali- ja terveydenhuolto on siirtynyt tehtäväksi sote-keskuksiin, jotka ovat fyysisesti ja organisatorisesti uudenlaisia tiloja tehdä työtä.

Muodostamani pääluokka tuo esiin tilan fyysisen luonteen, sekä sen vaikutuksen yksilöön. Luokka koostuu kahdesta pääluokasta: tilan monimuotoisuus, sekä tilan rakenteellinen merkitys. Pääluokat tulevat näkyväksi ylä- ja alaluokkien kautta tarkastellessa. Pääluokka tilan monimuotoisuus on johdettavissa kahdesta alaluokasta: liikkuva ja muuttuva. Pääluokka tilan rakenteellinen merkitys, rakentuu kahdesta alaluokasta: tilan tarkoituksenmukaisuus ja tilan epäkäytännöllisyys.

Esittelen analyysin tulokset yläluokittain, ja kunkin yläluokan yhteydessä kuvataan siihen sisältyvät alaluokat, sekä niiden sisältämät merkitykset. Alaluokkia tarkastellaan aineistoesimerkkien kanssa.

4.2.1 Tilan monimuotoisuus

Fyysinen tila ei ole neutraali tausta, jossa työntekijät tekevät työtään, vaan aktiivinen osa sosiaalista todellisuutta (Juhila, Ranta & Holmberg 2022, 86). Se osallistuu asiakkaan palvelukokemuksen rakentumiseen, sekä työntekijän mahdollisuuksiin tehdä työtään. Tilan monimuotoisuus tulee esille työntekijöiden kertomana kahden eri alaluokan kautta. Tila on työntekijän puheissa tulkittavissa olevan liikkuva, sekä muuttuva. Tila näyttäytyy enemmän fyysisenä toimintaympäristönä kuin tilana.

Liikkuva

Tilan fyysinen merkitys muodostuu tilan liikkuvuuden kautta katsottuna. Tila voi olla liikkuvaa vain silloin, kun samankaltaista työskentelyä voidaan tehdä fyysisiltä rakenteiltaan erilaisissa paikoissa. Sote-keskus on työn peruspaikka, mutta samalla asiakkaan koti, ulkoympäristöt ja muut kohtaamispaikat mahdollistavat erilaisia työnteon tekemisen paikkoja.

Asiakas ei aina tule sosiaalitoimistoon, vaan myös työntekijät voivat mennä asiakkaiden ympäristöihin. H3

Tilan liikkuvuuden merkitys muodostuu työntekijän kuvatessa mahdollisuutta liikkua sote-keskuksen fyysisestä tilasta pois johonkin toiseen työympäristöön, asiakkaan paikkaan. Työntekijä ei tue esille, missä ympäristöissä työntekijät voivat kohdata asiakkaita. Asiakkaan koti on kuitenkin yksi yleisimmistä sote-keskuksen työtilan jälkeen. Työntekijän kotiin meneminen antaa työntekijälle mahdollisuuden tehdä havaintoja asiakkaan kodin ilmapiiristä, siisteydestä, sekä muista työnteon kannalta oleellisista tekijöistä (Juhila 2018). Tällöin työntekeksen ympäristö muuttuu erilaiseksi, jonka kautta tila fyysisenä merkityksenäkin rakentuu, kuten alla olevassakin aineisto-otteessa pohditaan:

Me emme ole sidottuja tähän paikkaan. Voimme tavata asiakkaita kotona tai lähteä vaikka kävelyille. Mikään ei estä hyödyntämästä laajempia toimintatapoja, ja toimisto on vain yksi paikka työn tekemiselle. H5

Tilan fyysinen merkitys muotoutuu sen kautta, että työntekijä ei ole sidottuna yhteen toimintaympäristöön, jolloin merkitys rakentuu työn liikkuvuuden mahdollistajana. Työntekijä tuo esille, että sosiaalityötä on mahdollista tehdä myös asiakkaan kotona. Koti eroaa institutionaalisesta tilasta sen yksityisen paikan merkityksen vuoksi. Koti on henkilökohtaisesti yksilölle merkityksellinen paikka, jota suojaa kotirauha. (Juhila 2022.) Tällöin sote-keskuksen työtilan vertaaminen kotiin merkityksellistyy laajempaan sen kautta, että fyysisestä tilasta jalkautuminen mahdollistaa erilaisia toimintatapoja:

Tämä tila antaa mahdollisuuksia, mutta samalla se voi sitoa toimistomaisiin käytäntöihin, joista on joskus vaikea irtautua. Jos haluaa toimia joustavammin, se yleensä tarkoittaa siirtymistä pois tästä tilasta. H5

Yllä olevassa otteessa työntekijä kuvaa sote-keskuksen työtilaa joustamattomana, jolloin fyysisestä rakennuksesta poistuminen mahdollistaa erilaista tapaa työskennellä. Työntekijä näkee, ettei fyysinen tila ole neutraali toimintaympäristö, koska se ohjaa työntekijän tapaa tehdä työtään. Tilan fyysinen merkitys muodostuu työntekijän puheessa siinä, miten tila vaikuttaa tapaan toimia, jolloin sieltä poistuminen muuttaa työskentelyä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelussa on nähtävissä laitosmaista rakennetta, jotka itsessään luovat työntekijöiden ja asiakkaan välille tietynlaisia valta-asetelmia (ks. Salo 2025), sekä näin ollen institutionaalisten rakenteiden voi nähdä rajoittavan työntekijän ja asiakkaan kohtaamista. Fyysinen ympäristö ei siten ole neutraali, vaan relationaalisen tilakäsitteenkin mukaan osallistuu tilan sosiaalisen merkityksen luomiseen, eli määrittää kohtaamisen ehtoja. Työntekijät kuvaavat tilan

liikkuvuutta ja mahdollisuutta työskennellä sote-keskuksen ulkopuolella myönteisenä tekijänä. Tilakysymysten ei voi nähdä olevan yksinomaan käytännöllisiä ratkaisuja, vaan liittyvät olennaisesti myös sosiaalityön asiakaskohtaamisiin.

Muuttuva

Tila ei ole absoluuttinen (Ridell ym. 2009), eikä sen merkitykset ole staattisia (Juhila, Ranta & Holmberg 2022, 86), vaan tilan merkitykset rakentuvat suhteessa käyttäjiin, rakenteisiin ja esineisiin. Muuttuvan merkityksen alaluokka tekee näkyväksi sen, miten tilan fyysinen muuttuvuus tai muokattavuus vaikuttaa työntekijän luomiin merkityksiin.

Lisäksi verkko mahdollistaa esimerkiksi videovastaanoton, jolloin asiakas voi halutesaan osallistua sosiaalityöhön, vaikka matkan päältä. H2

Yllä olevassa otteessa työntekijä kuvaa digitaalisten työvälineiden laajentavan ja muuttavan sosiaalityön toteuttamisen mahdollisia toimintaympäristöjä. Tällöin tilan fyysiset ominaisuudet eivät määritä sosiaalityön työskentelyn tilaa, eikä tila ole sidottuna yhteen paikkaan, vaan työtilan fyysinen merkitys rakentuu joustavana ja tarpeen mukaan muuttuvana.

Sote-kenttä on tällä hetkellä jatkuvassa muutoksessa, ja siihen liittyy myös se, että tilat vaihtuvat melko usein. Ainakin täällä, ja oletettavasti myös monissa muissa paikoissa, muuttoa tapahtuu ehkä joka toinen vuosi, joko saman sote-keskuksen sisällä tai keskuksen välillä. Tämä tuo oman haasteensa työskentelyyn. H5

Yllä olevassa otteessa työntekijä merkityksellistää tilan muuttuvan merkityksen sote-keskuksien tilarakenteiden muutoksen kautta. Työntekijä kuvaa työtilojen olevan vaihtelevia, jolloin työnteon paikka muuttuu niin sote-keskuksen sisällä kuin fyysisten toimitilojen välillä. Työtilojen muutokset tuovat työntekijän mielestä työskentelyyn haastetta. Tilan ei-neutraali toimijuus korostuu tämän merkityksen luomisen kautta. Työntekijän puheessa tila ei näyttäydy neutraalina työn taustana, vaan työtilojen muutokset vaikuttavat konkreettisesti työnteon edellytyksiin ja arjen käytäntöihin. Saman merkityksen tekee näkyväksi alempi aineisto-ote:

Lähtökohtaisesti määrittävä tekijä on kuitenkin se, että asiakkaina on usein ihmisiä, joilla on haasteita esimerkiksi elämänhallinnassa, päihteiden käytössä, taloudessa tai mielenterveydessä. Tämä on laaja kenttä, joten tarvitaan joustava ja muokattavissa oleva tila. Pitkäaikaisessa asiakkuudessa asiakas voi hyödyntää tilaa paremmin, ja se mahdollistaa myös sen, että työtä voidaan tehdä joustavasti. H5

Työntekijä tuo esille, minkälaisena asiakasryhmän kanssa työikäisten palveluissa työskennellään. Asiakkailla saattaa olla elämänhallintaan, päihteidenkäyttöön, talouteen tai mielenterveyteen liittyviä haasteita. Työntekijä kokee asiakkaiden haasteiden tuovan työtilalle erityispiirteitä. Hän liittää tilan muokattavuuden ja muuttuvuuden olevan yhteydessä asiakkaiden moninaisiin tarpeisiin. Työtilan tulee olla joustava ja muokattavissa oleva, jotta asiakkaan kanssa olisi mahdollista hyödyntää tilaa paremmin ja joustavammin. Työntekijän puheessa työtilan merkitys muuttuvana selittyy, hänen kuvatessaan, miten tila, jota voidaan fyysisesti muuttaa vaikuttaa työntekeksen mahdollisuuksiin.

Työntekijöiden puheessa tilan muuttuvuutta tarkastellaan siten, miten muuttuvuudella on erilaisia ilmiöitä tai ilmentymismuotoja, kuten digitaalisuus, organisatoriset muutokset ja tilojen muutokset. Työntekijöiden puheissa tilan fyysinen merkitys rakentuu tällöin sen monimuotoisuuden kautta, sekä sen kautta, miten tila pystyy vastamaan sosiaalityön tarpeisiin.

4.2.2 Tilan rakenteellinen merkitys

Tila ole staattinen, vaan tila muokkautuu ihmisen toiminnassa (Kymäläinen 2009, 94). Tilan rakenteellisen merkityksen voi nähdä olevan työntekijöille yksi osa tilan fyysistä merkitystä. Alaluokat tilan tarkoituksenmukaisuus ja tilan käytännölliset esteet tuovat näkyväksi, miten työntekijät puhuvat tilan rakenteellisista merkityksistä.

Tilan tarkoituksenmukaisuus

Tilan tarkoituksenmukaisuus ymmärretään tiettyä käyttötarkoitusta varten suunniteltuna ja rakennettuna kokonaisuutena. Merkitykset tulevat näkyväksi työntekijöiden arvioidessa työtilojensa soveltuvuutta sosiaalityön tarpeisiin, sekä verratessa niitä niiden alkuperäiseen käyttötarkoitukseen.

Tämä ei ole ollut aina sote-keskuskäytössä, vaan tässä on ollut ennen työterveyshuolto.

Yllä työntekijä tuo esille, ettei tila, jossa sosiaalityötä tehdään, ole ollut aina sote-keskuskäytössä, vaan se on ollut ennen terveydenhuollon omistuksessa. Myös Salo (2025) on tuonut esille sote-keskuksiin liittyvässä tutkimuksessaan tilan omistajuuteen liittyviä kysymyksiä. Hän on pohtinut sosi-

aalihuollon siirtymistä tiloihin, jotka ovat toimineet ennen terveydenhuollon tiloina ja sen vaikutusta sosiaalityön tekemiselle. Alla olevassa otteessa työntekijä pohtii tilan tarkoituksenmukaisuuden merkitystä myös sen kautta, ettei tila ole alun perin suunniteltu sosiaalihuollon käyttöön:

Tilat ovat sinänsä ihan hyvät, mutta niitä ei ole alun perin suunniteltu tai rakennettu meidän käyttöömme, vaan olemme tulleet niihin myöhemmin. H3

Vaikka työntekijä arvioi tilat lähtökohtaisesti toimiviksi, hän nostaa esille niiden alkuperäisen käyttötarkoituksen merkityksen. Työntekijä kokee, että tilat ovat hyvät, vaikka niitä ei ole suunniteltu vastaamaan sosiaalityön asiakastilanteisiin, asiakkaan tuen tarpeisiinsa, tai työntekijän tarpeisiin. Tilan tarkoituksenmukaisuus rakentuu tässä suhteessa siihen, miten tilat on alkuperäisesti suunniteltu vastaamaan jonkin muun toiminnan tarpeita kuin sosiaalityötä.

Työntekijät ja asiakkaat määrittelevät omaa suhdettaan tiloihin mukaan ottamisen ja ulossulkemisen kysymysten kautta. Paikka voi synnyttää heille toiseuden tunnetta, sekä vaikuttaa siihen kokeeko hän olonsa hyväksytyksi. (Juhila, Ranta & Holmberg 2022.) Nämä kokemukset eivät rakennu yksinomaan tilan fyysisten rakenteiden perusteella, vaan myös vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Tarkoituksenmukaisuuden merkityksen kautta tarkastellessa, tilan rakenteellinen luonne on myös olennainen osa vuorovaikutusta.

Olemme joutuneet siirtymään tiloista toisiin, ja esimerkiksi alun perin työikäisten palveluille rakennetut tilat eivät ole enää meidän käytössämme. Tämän vuoksi olemme siirtyneet tiloihin, jotka on rakennettu sote-ammattilaisille, mutta jotka eivät täysin vastaa meidän tarpeitamme. H5

Yllä työntekijä rakentaa tarkoituksenmukaisuuden merkityksen sen kautta, ettei tilat ole suunniteltu sosiaalityötä varten. Otteessa on nähtävissä, miten työntekijä kokee, ettei tilat vastaa sosiaalihuollon tarpeisiin. Siinä on tuotu esille, miten työntekijät ovat joutuneet siirtymään alkuperäisistä tiloistaan toisiin, joka voi korostaa tilan tarkoituksenmukaisuuden pohtimista, työntekijän osatessa verrata sitä aiempaan.

Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, miten terveydenhuollon rakenteet, sekä kieli voivat kaventaa sosiaalityön toimintamahdollisuuksia (ks. Salo 2025; Suominen 2025). Lisäksi tilan omistajuuteen liittyvien kysymysten on nähty vaikuttavan työn tekemisen edellytyksiin. Terveydenhuollolla on kuvattu olevan sote-keskuksissa valta-asema (ks. Salo 2025), minkä vuoksi työntekijöiden esiin nostamat näkemykset tilojen tarkoituksenmukaisuudesta voidaan tulkita osaksi laajempaa sosiaali- ja terveydenhuollon välistä valtasuhdetta.

Tilan epäkäytännöllisyys

Tilan käytännöllisten esteiden alaluokka muodostuu työntekijöiden kuvatessa, miten tilat vaativat työntekijöiltä esineiden ja tavaroiden siirtämistä, koska työn tekemisen tilat ovat vaihtuvia sote-keskuksen fyysisten rakenteiden sisällä. Työntekijöille tilan epäkäytännöllisyys tulee näkyväksi yksinomaan siinä, miten tilasta saadaan omalle työnteolle toimiva tavaroita siirtämällä tilasta toiseen.

Kun kalusteita siirrellään jatkuvasti, ne eivät kestä sellaista käyttöä, eikä niitä ole välttämättä suunniteltu siihen. Jos joudutaan jatkuvasti etsimään esimerkiksi tuoleja ja pohdimaan, missä ne ovat, siitä tulee jatkuvaa säätämistä. -- Jos aikaa kuluu epäolennaisiin asioihin, se ei ole tarkoituksenmukaista. H1

Otteessa työntekijä kuvaa, kuinka työtilojen käyttö edellyttää jatkuvaa kalusteiden siirtelyä ja työvälineiden etsimistä. Tilan rakenteet eivät tällöin tue työntekoa, vaan työntekijä joutuu käyttämään aikaansa työtehtäviensä kannalta epäolennaisiin asioihin. Epäkäytännöllisyys rakentuu erityisesti työntekijän kokemuksesta siitä, että työtila vaatii jatkuvaa järjestelyä, ennen kuin se mahdollistaa varsinaisen työn tekemisen.

Täällä on paljon liikkumista ja tavaroiden siirtelyä, ja ovet käyvät koko ajan. Ei ole varmuutta siitä, onko toinen henkilö huoneessa, koska ovet ovat umpinaisia. En kuvailisi sitä sanalla käytännöllinen. H2

Otteessa tilan rakenteelliset ominaisuudet näyttäytyvät työntekijän työn tekemistä vaikeuttavina tekijöinä. Tavaroiden siirtelyn lisäksi työntekijä nostaa esille tilaratkaisun, jossa umpinaiset ovet estävät havainnoimasta huoneiden käyttöä. Tilan rakenteet synnyttävät tällöin epävarmuutta ja lisäävät työn organisointiin liittyvää kuormitusta. Tilan epäkäytännöllisyys ei liity tällöin ainoastaan tavaroihin, vaan laajemmin siihen, miten tilan rakenteelliset ratkaisut tukevat tai rajoittavat työntekijän työn sujuvuutta.

Leena Eräsaari (1995) on suomalaisen tilatutkimuksen pioneeri. Hän on tarkastellut tilaa byrokraattisina näyttämöinä, joissa työntekijöiden ja asiakkaiden roolit rakentuvat tilojen ja tavaroiden välityksellä. Eräsaaren mukaan tilat ja niihin sijoittuvat tavarat ovat keskeinen osa institutionaalista vuorovaikutusta. Myös tässä tutkimuksessa esineet näyttäytyvät merkityksellisinä työntekijän työn organisoinnin ja tekemisen välineinä. Työntekijöiden kuvaukset tilan epäkäytännöllisyydestä rakentuvat pitkälti tavaroiden sijainnin, liikkuvuuden ja saavutettavuuden ympärille. Tulkintani mukaan esineet eivät aineistossa näyttäydy vain fyysisinä objekteina, vaan ne näyttäytyvät työntekijän työntekoa mahdollistavina tai estävinä toimijoina, ollen yhteydessä työtilan rakenteellisiin kysymyksiin.

5 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut sosiaalihuollon ammattilaisten antamia merkityksiä liittyen heidän työtiloihinsa sote-keskuksessa. Tutkimuskysymykseni on: *mitä merkityksiä työikäisten palveluiden sosiaalihuollon ammattilainen antaa työtilalle sote-keskuksessa?* Tutkimusaineistoni on sote-keskuksessa työskentelevien työntekijöiden haastatteluaineistoja, joita olen analysoinut sisällyönanalyysillä. Tutkielman teoriapohjana toimii relationaalinen tilakäsite, jonka kautta tarkastellessa on nähtävissä, ettei tilan luonne ole tilalle synnynnäistä, vaan se muodostuu vuorovaikutuksessa (Ridell ym. 2009). Tutkielmani osoittaa, että tila ei ole sosiaalityön työntekijöille pelkkä fyysinen toimintaympäristö, vaan se on osa sosiaalityön käytäntöjä, vuorovaikutusta ja institutionaalisia rakenteita. Tilan merkitys rakentuu sosiaalisena, emotionaalisenä ja fyysisenä ilmiönä, joka voi sekä mahdollistaa, että rajoittaa työntekijän ja asiakkaan välistä työskentelyä. Tilaa tulisi täten tarkastella aktiivisena toimijana, eikä vain työn tekemisen taustana. Tutkielmassani työtilan merkitykset työntekijöille voidaan jakaa tilan sosiaalisiin merkityksiin, sekä tilan fyysisiin merkityksiin.

Tutkielmani taustateorianan toiminut relationaalinen tilakäsite tulee näkyväksi tuloksissa. Tulokset korostavat tilojen merkitysten muodostuvan vuorovaikutuksessa. Sote-keskuksen työtilojen luonne ei ole tilalle synnynnäistä, vaan se muodostuu vuorovaikutuksessa niin ihmisten, kuin yksilöiden ja tilan rakenteiden kautta. Merkitykset ovat henkilökohtaisia, mutta niihin vaikuttaa myös kulttuuri, sekä yhteiskunta, jossa elämme. Tilan sosiaalinen merkitys korostuu emotionaalisten, sekä sosiaalisten tekijöiden kautta.

Tuloksissa tilan nähtiin tuovan työntekijöille turvaa, vaikka yleisen turvallisuuden luokka muodostuu tuloksissa pääsääntöisesti työntekijän turvattomuuden tunteen kautta. Kokemus työtilan turvallisuudesta vaikuttaa myös työntekijän psykososiaaliseen kuormitukseen. Työntekijät kokevat asiakkaan pääsevän liikkumaan sote-keskuksessa vapaammin kuin ennen, eivätkä työtilan fyysiset rakenteet mahdollista fyysistä koskemattomuutta samalla tavoin kuin aiemmat työtilat. Tilan turvallisuutta horjuttaa asiakasryhmä, jonka kanssa työikäisten palveluissa työskennellään. Asiakasryhmän koetaan aiheuttavan työntekijöille passiivista uhkaa. Turvattomuuden tunne ja passiivisen uhan kokemus heikentävät työntekijöiden mahdollisuutta perustyön asianmukaiseen tekemiseen. Turvallisuus nousee tuloksiin myös asiakkaan turvallisuuden kautta. Tuloksissa korostuu, miten työtilat eivät mahdollista asiakkaan salassa pidettävien asioiden tietoturvallisuuden säilyttämistä. Sosiaalityössä työntekijöillä on lakiin kirjattu velvollisuus huolehtia asiakkaan tietoturvasta, mutta sote-keskuksissa työtilojen muuttuvuus ja paikattomuus eivät aina mahdollista tietoturvasta huolehtimista sen vaatimalla tavalla. Tuloksissa työtilojen puutteet korostuivat etenkin turvallisuuteen liittyvien

merkitysten kautta. Työtilat eivät tällaisenaan pysty vastaamaan työntekijän turvallisuuden tunteeseen tai mahdollistaja hänen toimijuuttaan asiakkaan tietoturvallisuudesta vastaavana.

Vaikka relationaalinen tilakäsitys ei ollut teoria, joka olisi ohjannut tulosten tulkintaa, muodostui yhdeksi pääluokaksi tila tunnelman luojana. Paikasta tulee tila vasta, kun siihen liitetään jokin tunne tai kokemus (ks. Rutanen 2021). Työntekijän puheissa erottui, miten sote-keskuksen tila loi yhtäältä positiivista tunnelmaa, mutta toisaalta myös negatiivista tunnelmaa. Tulokset rakentuivat työntekijöiden pohdinnasta liittyen etenkin asiakkaiden kokemuksiin tunteisiin ja heidän kohtaamaansa tunnelmaan. Tulokset tekevät näkyväksi, miten tila muokkaa tunnelmaa ja myös vaikuttaa siihen, miltä asiakasta tai työntekijästä itsestään tuntuu. Oikein toimiessaan sote-keskuksen tila on rauhoittava ja neutraali, joka mahdollistaa asiakkaalle valinnan vapautta ja voi vähentää asiakkaan kokemaa kuorimitusta. Tilan nähtiin antavan mahdollisuuksia, jotka ovat luonteeltaan positiivisia. Negatiiviset merkitykset rakentuivat työntekijöiden pohdinnasta asiakkaiden tunteista. Sote-keskuksen tilat vaikuttivat negatiivisesti asiakkaan tunnereaktioihin, sekä kokemuksiin. Työntekijät kokivat, että työtilat voivat hämmäntää, lisätä epävarmuutta tai jännittää asiakasta. Negatiiviset tunteet yhdistyivät sote-keskuksen tunnelmaan, koska sosiaalityön työtilat sote-keskuksessa eivät ole sosiaalityölle ominaisia työtiloja.

Tilalla oli myös henkilökohtaisia merkityksiä. Näitä työntekijät käsittelivät arvostuksen tunteen ja ergonomian kautta. Molemmat merkitykset ovat paikannettavissa työntekijän työhyvinvointiin liittyviin kysymyksiin. Arvostuksen tunnetta tarkasteltiin tuloksissa henkilökohtaisena kokemuksena, vaikka siihen nähdään vaikuttavan ammatilliset näkökulmat. Arvostuksen merkityksessä korostuu työntekijän kokema arvostuksen tunne tilaratkaisujen kautta tarkasteltuna. Työntekijät vertasivat sosiaalihuollon tiloja terveydenhuollon tiloihin ja kokivat, että terveydenhuollolla on paremmat työtilat työntekijönsä. Arvostuksen tunne oli kokemuksellinen ja henkilökohtainen tunne työntekijöille, koska muilta saatu arvostus nivoutuu yhteen hyväksytyksi tulemiseen, omaan pystyvyyteen, sekä motivaatioon liittyviin kysymyksiin (ks. Perhoniemi 2015).

Ergonomian luokka esiintyy tuloksissa työntekijöiden kuvatessa työtilojen vaikutusta liittyen hyvinvointiinsa, työssäjaksamiseen, sekä työntekoon. Ergonomia on osa työnteon arkea, sekä työprosessin toimivuutta. Tulosten kautta tarkastella ergonomia näyttäytyy olevan myös tilaan liittyvää. Ergonomia paikantuu siihen, miten työtilat ovat järjestäytyneet ja niitä pystyy käyttämään. Terveysollessa ihmisen hyvinvoinnin ja näin ollen työhyvinvoinnin perusta, korostuu ergonomian merkitys tilan merkityksissä.

Tila mahdollista myös sosiaalista toimintaa. Sote-keskuksen voi olettaakin tarjoavan yhteisöllisyyttä ja moniammatillisuutta, mutta työntekijöiden puheissa näkyi myös merkitys, miten työtilat voivat toimia mahdollisuuksien estäjänä. Yhteisöllisyys mahdollistuu sote-keskusten työtilojen avulla, koska työtilat kokoavat työntekijät samaan paikkaan. Yhteisöllisyys on toisaalta myös työntekijöiden keskisissä suhteissa rakentuvaa, eikä yhteisöllisyyttä tai sen tunnetta tuli pakottaa. Tila antaa mahdollisuuksia etenkin samaan tiimiin kuuluvien kollegoiden kohtaamiselle, joka tukee heidän keskinäistä vuorovaikutustaan.

Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että samoissa tiloissa työskentely ei yksinään riitä siihen, että työntekijät työskentelisivät monialaisesti, mutta tutkielman tuloksissa näyttäytyy, että osiltaan työtilat sote-keskuksessa pystyvät vastaamaan moniammatillisuuteen, kuten niiden on suunniteltu. Integraation ja yhteistyön velvoite ovat kuitenkin jo itsessäänkin kirjattuna sosiaalihuoltolakiin, sekä hyvinvointialueiden sääntelyyn (Sosiaalihuoltolaki 1031/2014; Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021). Moniammatillisuuden nähtiin olevan sote-keskuksessa mahdollisempaa kuin työntekijöiden aiemmin kokemissa työympäristöissä, mutta toisaalta nähtiin myös, miten moniammatillisuuden onnistuminen oli yksilöistä kiinni, eikä niinkään pelkästään työtilan rakenteista. Moniammatillisuuden ollessa hyvinvointialueidenkin keskeinen tavoite, täytyisi tutkielman tulosten perusteella panostaa enemmän moniammatillisuuteen esimerkiksi johtamisella. Tilan rakenteet eivät yksinään mahdollista moniammatillisuutta, mutta pystyvät tarvittaessa sitä tukemaan.

Tila merkityksellistyy työntekijöille mahdollisuuksien estäjänä silloin, kun tilaratkaisut tai tilan rakenteet vaikuttavat negatiivisesti sosiaalihuollon työntekijöiden työhön tai asiakkaiden palveluprosessiin. Tila voi rajoittaa työn tekemistä, asiakaskohtaamista, sekä palvelujen jatkuvuutta. Tuloksissa korostuu, miten sote-keskuksen rakenteet vastaavat puutteellisesti sosiaalihuollon tarpeisiin. Työtilat eivät mahdollista sosiaalityölle tyypillisiä nopeita asiakaskohtaamisia, koska sosiaalihuollon käyttämät työtilat ovat erikseen varattavia ja muidenkin ammattilaisten käytettävissä, jolloin ne saattavat olla varattuja, kun niille on tarve. Sote-keskuksessa työtilat ole täysin sosiaalihuollon tai työntekijöiden omia, joka hankaloittaa nopean asiakaskohtaamisen sopimista. Mahdollisuudet estyvät tällöin tietynlaisen paikattomuuden kautta. Tilojen ollessa aktiivinen osa sosiaalityöntekijän ja asiakkaan suhdetta ei tilan muuttuvuus ole pelkästään käytännön haaste työntekijälle, vaan myös sosiaalityön perustalle – asiakkaan ja työntekijän vuorovaikutukselle.

Tilan fyysisen merkityksen tuloksissa on vahvemmin nähtävissä, miten työntekijöiden kuvaamat merkitykset paikantuvat konkreettisesti tilan fyysisiin rakenteisiin, sekä sen fyysisen olemuksen monimuotoisuuteen. Tila ei ole vain neutraali taustaa, vaan se on työn tekemisen toimintaympäristö.

Tila osallistuu palvelukokemuksen rakentamiseen, sekä työntekijän työn tekoon. Tilan monimuotoisuus näyttäytyy työntekijöinä liikkuvana ja muuttuvana. Tilan liikkuvuuden merkitys rakentuu sen kautta, miten fyysinen sote-keskuksen työtila on hieman joustamaton, ei-neutraali ympäristö, jolloin sote-keskuksen työtilasta poistuminen vaikuttaa asiakaskohtaamisiin, sekä työntekijän toimintatapoihin myönteisesti antaen työskentelylle uudenlaisen, joustavamman toimintaympäristön. Tilan muuttuva merkitys pitää sisällään erilaisia ilmiöitä tai ilmentymismuotoja, jotka tuloksissa olivat digitaalisuus, organisatoriset muutokset, sekä tilojen muutokset. Työtila on vaihtuva muuttojen vuoksi, joka vaikuttaa työntekeksen mahdollisuuksiin, niin negatiivisesti kuin positiivisesti. Yhtäältä muuttuva tila antaa mahdollisuuksia koska tila on muokattavissa, mutta toisaalta paikattomuuteen ja muuttoihin liittyvät kysymykset tuovat haasteita työntekijän ja asiakkaan väliseen työskentelyyn. Tilan rakenteellinen merkitys kuvautuu tuloksissa myös tarkoituksenmukaisuuden ja epäkäytännöllisyyden kautta. Tulokset osoittavat, miten sote-keskuksen tiloja ei ole suoranaisesti suunniteltu vastaamaan sosiaalihuollon tarpeisiin, vaan tilat ovat usein olleet aiemmin terveydenhuollon tiloja, johon sosiaalihuolto on muuttanut. Tilan epäkäytännöllisyyden merkitys tulee tuloksissa näkyväksi työn tekemistä vaikeuttavana. Epäkäytännöllisyyteen liittyy sote-keskusten paikattomuuteen, jossa työntekijällä ei ole useimmiten nimettyä omaa työtilaa. Tällöin tavaroiden siirtely, sekä huoneesta toiseen liikkuminen vaikuttavat työnteekoon negatiivisesti.

Tuloksissa nostetut merkitykset tilojen tarkoituksenmukaisuudesta, sekä tilojen omistajuudesta on tulkittavissa osaksi laajempaa sosiaali- ja terveydenhuollon välistä valtasuhdetta. Sote-keskuksen tiloja ja valtasuhteita on tutkittu myös aiemmin (ks. Salo 2025) ja tältä osin tutkielman tulokset ovat samassa linjassa aiemman tutkimuksen kanssa. Terveydenhuollolla kuvautuu olevan sote-keskuksessa valta-asema, koska sosiaalihuolto pääsääntöisesti muuttaa heidän tiloihinsa

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen 2025 raportin perusteella useat hyvinvointialueiden sote-keskukset toimivat, kuten Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelma on tavoitteiksi esittänyt. Sote-keskusten tarkoituksena on ollut parantaa palvelujen saatavuutta ja jatkuvuutta, siirtää työskentelyn painopisteen ennaltaehkäisyyn, sekä vahvistaa monialaisuutta ja yhteistyötä. Sote-keskukset eivät Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen raportin mukaan kuvaudu pelkkinä terveyskeskuksina, vaan niissä mahdollistuu moniammatillisuus sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Tuloksissani paikantuu, että moniammatillisuus on työntekijöiden antama merkitys työtilalleen. Työntekijät näkevät, miten tilat mahdollistavat moniammatillisuutta, mutta tila pelkkänä passiivisena toimijana ei riitä, vaan se vaatii aktiivisuutta joko työntekijältä itseltään tai organisaation johtamisessa. Tulos paikantuu aiempaa tutkimusta vastaavaksi, jossa nähdään miten moniammatillista yhteistyötä voi edistää tai estää organisaatio- ja johtamisrakenteet tai johtamistapa. Estäjänä

nähdään se, ettei moniammatillisuuteen liittyvää palveluprosessia ole työntekijöiden kesken yhteisesti sovittu. Käytännössä toimivan yhteistyön eteen voi tulla erilainen kieli, toisistaan poikkeavat työn tavoitteet, asenteet, sekä se, että ammattilainen pysyy liikaa oman ammattilaisuutensa roolissa. (ks. Sinervo & Keskimäki 2019.)

Anneli Pohjola (2017) on argumentoinut sosiaalisen katoavan terveyden alle. Tutkielman tuloksissa on yhtäläisyyttä näkemyksen kanssa. Etenkin arvostuksen alaluokassa, arvostuksen merkitys nousi esille vertautuen terveydenhuoltoon. Työntekijät eivät kokeneet tulleen tilaratkaisujen kautta arvostetuksi samoin kuin terveydenhuollon ammattilaiset. Tilan lisäksi ihmiset ovat keskeisessä roolissa, kun pohditaan, luoko paikka toiseuden tunnetta vai tunteeko yksilö itsensä siellä hyväksytyksi (Juhila, Ranta & Holmberg 2022, 90–91). Tulokset tukevat näkemystä, etenkin tilan fyysisiin rakenteisiin liittyvissä merkityksissä. Tilan tarkoituksenmukaisuuden merkityksessä korostuu, miten sote-keskuksen tilat eivät ole suunniteltu sosiaalihuollon tarpeita ajatellen, vaan niissä korostuvat terveydenhuollon kysymykset.

Tutkielman tulokset osoittavat, miten sosiaalityön työtiloja suunnitellessa tulisi huomioida nykyistä vahvemmin sosiaalityön erityispiirteet – asiakkaan kohtaaminen, luottamuksen rakentuminen, sekä työskentelyn jatkuvuuden tarpeet. Sosiaalityön työtilojen tulisi pystyä myös paremmin vastamaan työntekijöiden kokemaan arvostuksen tunteeseen, jolloin keskeisenä näkökulmana nousee sosiaalityön ammattilaisten mielipiteiden huomioiminen osana sote-keskuksen tilasuunnittelua.

Tutkielmaan liittyy rajoitteita. Käyttämäni haastattelut on kerätty yhden hyvinvointialueen sisällä. Siten tulokset kohdistuvat yhteen palvelujärjestelmän osaan, eikä sitä pysty yleistämään laaja-alaisesti käytettäväksi. Mutta tutkielman kannalta, tulokset näyttäytyvät merkittäviltä ja niillä pystytään vastaamaan asetettuun tutkimuskysymykseen. Vaikka tutkielman tulokset eivät ole aineiston rajallisuuden vuoksi yleistettävissä tulokset toimivat kuitenkin suuntaa antavina, sosiaali- ja terveyskeskuksien tilarakenteita suunnitellaan ja kehitetään. Tutkielma tuo esille tilalla olevan moninaisia merkityksiä, jotka vaikuttavat niin ammattilaisen työntekoon, kuin asiakkaan oikeuksiin. Tutkielmani lähtökohtana voi nähdä olevan myös enemmän merkitysten ymmärtäminen, kuin tilastollinen yleistettävyys.

Tutkielmassani haastatellut henkilöt työskentelevät hyvinvointialueen sote-keskuksessa työikäisten palveluissa, jonka takia tutkimustulosten yleistettävyyttä muihin sosiaalihuollon palvelukokonaisuuksiin, kuten gerontologiseen sosiaalityöhön tai lastensuojeluun on pohdittava kriittisesti. Tämän vuoksi lisätutkimuksen tarve näyttäytyy esimerkiksi tutkimuksessa niiden lasten, perheiden tai

nuorten tai vanhusten kanssa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden antamissa merkityksissä. Lasten, perheiden ja nuorten tai vanhusten kanssa työskentelemisen voi nähdä pitävän sisällään erilaista sensitiivisyyttä ja herkkyyttä, jotka voivat määritellä tilan merkityksiä eri tavoin, kuin työikäisten palveluissa.

Tässä tutkielmassa merkityksiä antoivat sote-keskuksessa työskentelevät sosiaalihuollon työntekijät, mutta heidän vastauksissaan on nähtävissä pohdintaa liittyen myös asiakkaiden kokemuksiin. Lisätutkimuksen tarve paikantuu näin ollen myös sote-keskuksessa käyvien asiakkaiden antamin merkitykseen. Asiakkaiden yhteistyö palveluiden, myös tilojen, suunnittelussa on tärkeää (ks. Stanley ym. 2016).

Tuloksissa on nähtävissä myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtasuhteisiin liittyvä asema. Osiltaan työtilojen merkitykset selittyivät vertaamalla sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tarpeita toisiinsa. Tilojen valtasuhteisiin ja omistajuuteen liittyviin kysymyksiin pystyttäisiin vastaamaan paremmin tutkimalla enemmän sosiaalityön asemaa sote-keskusten tilasuunnittelussa.

Sosiaalityöllä on eettisesti vastuullinen rooli haastavissa asemissa olevien asiakkaiden hyvinvoinnin tukemisessa. Asiakkaan aseman vuoksi työntekijältä vaaditaan osaamista asiakkaan kohtaamisessa ja hänen palveluidensa tarpeen tunnistamisessa. Työntekijän tehtävänä on myös asiakkaan osallisuuden ja hänen oikeuksiaan puolusta rakenteellinen vaikuttaminen. (Kuusisto, Ekqvist & Kallio-maa-Puha 2021.) Tämän eettisen vastuun vuoksi myös tilojen rakenteiden on kyettävä mahdollistamaan työn teko.

Tutkielman tulokset osoittivat, että sote-keskuksen tilat rakentuvat työntekijöiden kokemuksissa moniulotteisina ja merkityksellisinä ympäristöinä. Työtilat vaikuttavat paitsi työn käytännön toteuttamiseen, myös vuorovaikutukseen, mahdollisuuksiin, työhyvinvointiin ja ammatilliseen toimijuuteen. Havainnot ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, mikä vahvistaa käsitystä tilojen merkityksellisyydestä, sekä korostavat samalla tarvetta huomioida työntekijöiden kokemukset nykyistä vahvemmin sote-tilojen suunnittelussa ja kehittämisessä. Tulokset herättävät pohtimaan, kuinka systemaattisesti olemassa olevaa tutkimustietoa hyödynnetään sote-tilojen suunnittelussa ja kehittämisessä. Tila ei ole työn näkökulmasta neutraali tausta, vaan aktiivinen osa työyhteisön arkea ja ammatillista toimintaa.

Lähteet

- Castanheira, F. (2016). Perceived social impact, social worth, and job performance: Mediation by motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 37(6), 789–803.
<https://doi.org/10.1002/job.2056>
- Elovainio, M., & Kivipelto, M. (2023). Aikuissosiaalityön asiakkaiden palvelujen ja etuuksien käyttö: Sosiaalityöntekijän tai ohjaajan palvelujen sekä toimeentulotuen riittävyys. Teoksessa M. Kivipelto (toim.), *Toimeentulotuki ja aikuissosiaalityö: Löytyykö keinoja toimeentulotuen tarpeen vähentämiseen?* Kunnallisanalan kehittämissäätiö (KAKS).
https://kaks.fi/wp-content/uploads/2023/12/tutkimusjulkaisu-118_nettiin_v2.pdf
- Eräsaari, L. (1995). *Kohtaamisia byrokraattisilla näyttämöillä*. Tammer-Paino.
- Hyvärinen, M., Suoninen, E., & Vuori, J. (2021). Haastattelut. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> (Viitattu 9.6.2026.)
- Isoniemi, H., & Hautala, H. (2025). Näkemyksiä työikäisten palvelutarpeen arvioinnin toteuttamisesta ja työhön perehdyttämisestä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 90(4), 377–384.
- Jokinen, A., & Juhila, K. (2008). Johdanto. Teoksessa A. Jokinen & K. Juhila (toim.), *Sosiaalityö aikuisten parissa* (s. 7–11). Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, A., & Juhila, K. (toim.). (2008). *Sosiaalityö aikuisten parissa*. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, A., Raitakari, S., & Ranta, J. (2022). Konstruktionistisia tulkintoja marginalisaatiosta ja aikuisten parissa tehtävästä sosiaalityöstä. Teoksessa A. Jokinen, S. Raitakari & J. Ranta (toim.), *Sosiaalityö yhteiskunnan marginaaleissa. Konstruktionistisia jäsenyyksiä* (s. 7–17). Tampere: Vastapaino.
- Juhila, K. (2008a). Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön areenat. Teoksessa A. Jokinen & K. Juhila (toim.), *Sosiaalityö aikuisten parissa* (s. 14–47). Tampere: Vastapaino.
- Juhila, K. (2008b). Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön yhteiskunnallinen paikka. Teoksessa A. Jokinen & K. Juhila (toim.), *Sosiaalityö aikuisten parissa* (s. 48–81). Tampere: Vastapaino.
- Juhila, K. (2008c). Aikuisuus sosiaalityössä. Teoksessa A. Jokinen & K. Juhila (toim.), *Sosiaalityö aikuisten parissa* (s. 82–108). Tampere: Vastapaino.
- Juhila, K. (2018). *Aika, paikka ja sosiaalityö*. Tampere: Vastapaino.
- Juhila, K. (2021a). Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja).
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> (Viitattu 31.5.2026.)

- Juhila, K. (2021b). Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/> (Viitattu 31.5.2026.)
- Juhila, K. (2022). Koti asiakkaan ja työntekijän kohtaamispaikkana. Teoksessa S. Raitakari, K. Günther & J.-M. Räsänen (toim.), *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus* (s. 59–84). Tampere: Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-038-0>
- Juhila, K., Ranta, J., & Holmberg, S. (2022). Kotiin paikantuvan tutkimuksen metodologisia lähtökohtia. Teoksessa S. Raitakari, K. Günther & J.-M. Räsänen (toim.), *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus* (s. 85–119). Tampere: Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-038-0>
- Kallio, A. (2021). Litterointi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/> (Viitattu 3.5.2026.; 20.4.2026.)
- Karjalainen, P., & Sarvimäki, P. (toim.). (2005). *Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 – toimenpideohjelma*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 13. Helsinki.
- Karjalainen, P. (2020). Muutokseen taipuva sosiaalityö poikkeusoloissa. Teoksessa L. Suoninen Erhiö, A. Pohjola, M. Satka & J. Simola (toim.), *Sosiaaliala uudistuu: Tietopohjan ja vuorovaikutuksen kysymyksiä* (s. 249–268). Huoltaja-säätiö.
- Karjalainen, P., Metteri, A., & Strömberg-Jakka, M. (2019). *Tiekartta 2030: Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuusselvitys* (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:41). Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/55425a5f-4f1a-4f9a-adcc-c1ef02c6c4c4/content>
- Kivipelto, M., & Elovainio, M. (2024). *Aikuissosiaalityön tilannekuva 2024: Kyselyn tuloksia* (Tutkimuksesta tiiviisti 26/2024). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-329-4>
- Kivipelto, M., & Tanner, N. (2023). *Aikuissosiaalityö sote-uudistuksessa: Kyselyn tulokset* (Tutkimuksesta tiiviisti 1/2023). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL).
- Kuusisto, K., & Ekqvist, E. (2016). Aikuissosiaalityön asiakkaiden kokemus asiakkuuden vaikutuksesta elämäntilanteen muutokseen. *Yhteiskuntapolitiikka*, 81(6), 655–668.
- Kuusisto, K., Ekqvist, E., & Kalliomaa-Puha, L. (2021). Erityistä tukea tarvitsevat päihteitä ongelmallisesti käyttävät asiakkaat sosiaalityöntekijöiden tulkinnoissa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 86(4), 419–430. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/e38a75cc-109c-47e5-b0e0-86262b01e39d/content>

- Lähteinen, S., Pehkonen, A., & Pohjola, A. (2022). Asiakasturvallisuuden ulottuvuudet sosiaali-
huollossa. *Janus: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 30(4), 343–
358. <https://doi.org/10.30668/janus.113603>
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Liikanen, S.-L. (2015). Palveluohjauksen käytäntöjä. Teoksessa P. Näkki & T. Sayed (toim.), *Asiakastyön menetelmiä sosiaalihuollossa* (s. 43–61). Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Martikainen, S.-J., & Oikarinen, T. (2023). Työn merkityksellisyys kumpuaa sen sosiaalisesta arvosta. *Tieteessä tapahtuu*, 41(2). <https://journal.fi/tt/article/view/129068>
- Massey, D. (2005). *For space*. London: SAGE Publications.
- Matthies, A.-L., Svenlin, A.-R., & Turtiainen, K. (toim.). (2021). *Aikuissosiaalityö: tieto, käytäntö ja vaikuttavuus*. Gaudeamus.
- Microsoft. (2026). Tallenteiden litterointi. <https://support.microsoft.com/fi-fi/office/tallenteiden-litterointi-7fc2efec-245e-45f0-b053-2a97531ecf57> (Luettu 23.5.2026.)
- Mönkkönen, K. (2018). *Vuorovaikutus asiakastyössä: Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Mönkkönen, K., Hyvärinen, M.-L., Kekoni, T., Jaakkola, J., & Tiilikainen, E. (2022). Moniammatillinen tiedonmuodostus – neuvottelua välitilassa. *Janus: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 30(3), 232–250.
- Muurinen, H. M. (2019). Ei-inhimillinen toimijuus palvelutoiminnan kehittämisessä: Tapaustutkimus kahdesta sosiaalityön avotilatoimistosta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(1), 29–40.
- Muurinen, H., & Koivisto, J. (2025). Sote-keskusten määrittely ja toimeenpano hyvinvointialueilla. Teoksessa L.-K. Tynkkynen, S. Paatela, A.-M. Aalto, I. Keskimäki, E. Nykänen, M. Peltola, T. Sinervo, T. Tammi & M. Viita-aho (toim.), *Tilannekuvia hyvinvointialueilta – muutokset palvelujärjestelmässä sote-uudistuksen alkuvuosina* (Raportti 3/2025). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-459-8>
- Nielsen, E., & Pedersen, S. (2022). Enabling spaces: Rethinking materiality and the invitational character of institutional environments. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), 5577. <https://doi.org/10.3390/ijerph19095577>
- Perhoniemi, R. (2015). Työstä saatava kiitos. *Työelämän tutkimus*, 13(2), 99–111. <https://journal.fi/tyoelamantutkimus/article/view/87068/45995>
- Pohjola, A. (2017). Sote-uudistus muuttuvan yhteiskuntapolitiikan puristuksessa. *Janus: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 25.
- Pohjola, A. (2021). Sosiaalinen soten sivuraiteella. *Sosiaalityön tiedeblogi*. <https://sosiaalityontie-deblogi.home.blog/2021/03/03/sosiaalinen-soten-sivuraiteella>

- Post, J. (2022). Hyvinvointialueet tarvitsevat myös hallinnollisia innovaatioita. *Hallinnon tutkimus*, 41(4), 359–364.
- Raitakari, S. (2025). Integraatiokeskustelun kriittisiä jäsennyksiä. Teoksessa A. Ritala-Koskinen, J.-M. Räsänen & A. Salo (toim.), *Sosiaalityö ja sote-integraatio* (s. 16–44). Tampere: Tampere University Press. <https://doi.org/10.61201/tup.961>
- Raitakari, S., Günther, K., & Räsänen, J.-M. (2022) Johdanto: Koti hyvinvointityön ja haavoittuvuuden kohtaamisen ympäristönä. Teoksessa S. Raitakari, K. Günther & J.-M. Räsänen (toim.) *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus*. (7–24) Tampere: Tampere University Press.
- Rauramo, P. (2024). *Työhyvinvoinnin portaat – työkirja* (3., korjattu painos). Työturvallisuuskeskus. ISBN 978-951-810-378-6
- Reijonen, M. (1995). *Tilan kolmet kasvot: Tutkimus kirjastotilasta*. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.
- Ridell, S., Kymäläinen, P., Nyysönen, T., & Tampere University Press (kustantaja). (2009). *Julki-sen tilan poetiikkaa ja politiikkaa: Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*. Tampere: Tampere University Press.
- Ritala-Koskinen, A., Räsänen, J.-M., & Salo, A. (2025). Johdanto: Integroituvat ammatilliset käytännöt tutkimuksen ympäristönä. Teoksessa A. Ritala-Koskinen, J.-M. Räsänen & A. Salo (toim.), *Sosiaalityö ja sote-integraatio* (s. 9–15). Tampere: Tampere University Press. <https://doi.org/10.61201/tup.961>
- Roivainen, I. (toim.). (2001). *Yhteisöt hyvinvoinnin tuottajina. Uusi yhteistyö -projektin loppuraportti: Kolmen settlementin kokemuksia* (Setlementtijulkaisuja 10). Helsinki.
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto (ylläpitäjä ja tuottaja). <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/> (Viitattu 4.1.2026.)
- Salo, A. (2023). Sote-alan monialaisuus yliopistollisen sosiaali- ja terveyskeskuksen tilasuunnitelmissa. *Alue ja ympäristö*, 52(1), 22–37. <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/124783/80225>
- Salo, A. (2025). Tilojen valtasuhteet sote-alan monialaista yhteistyötä määrittelemässä. Teoksessa A. Ritala-Koskinen, J.-M. Räsänen & A. Salo (toim.), *Sosiaalityö ja sote-integraatio* (s. 75–101). Tampere: Tampere University Press. <https://doi.org/10.61201/tup.961>
- Salo, P., Rantonen, O., Aalto, V., Oksanen, T., Vahtera, J., Junnonen, S.-R., Baldschun, A., Väisänen, R., Mönkkönen, K., & Hämäläinen, J. (2016). *Sosiaalityöntekijöiden hyvinvointi: Sosi-*

aalityön kuormittavuus, voimavaratekijät ja sosiaalityöntekijöiden mielenterveys. Työterveyslaitos. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/39f3a5bd-36b8-4140-b2f3-7ae614c51b7a/content>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2021). *Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020–2023: Ohjelma ja hankeopas* (STM julkaisuja 2021:27). Valtioneuvoston julkaisuarkisto.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2023). Hyvinvointialueet. <https://stm.fi/hyvinvointialueet/> (Luettu 5.10.2025.)

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2024). Sosiaalipalvelut. <https://stm.fi/sosiaalipalvelut> (Luettu 8.11.2025.)

Suominen, E. (2025). Sosiaalityön asiantuntijuuden paikka tulevaisuuden sote-keskuksessa. Teoksessa A. Ritala-Koskinen, J.-M. Räsänen & A. Salo (toim.), *Sosiaalityö ja sote-integraatio* (s. 47–74). Tampere: Tampere University Press.

Talentia. (2017). *Malli sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden työnjaon laatimiseksi sosiaalihuollon työpaikoille*. Talentia.

Talentia. (2024). Tutkimus: Yli puolet sosiaalihuollon työntekijöistä kokenut asiakasväkivaltaa hyvinvointialueella. <https://www.talentia.fi/uutiset/tutkimus-yli-puolet-sosiaalihuollon-tyontekijoista-kokenut-asiakasvakivaltaa-hyvinvointialueella/>

Tanner, N. (2023). Aikuissosiaalityön asiakkaiden tavoitteet ja sosiaalityön menetelmät. Teoksessa M. Kivipelto (toim.), *Toimeentulotuki ja aikuissosiaalityö: Löytyykö keinoja toimeentulotuen tarpeen vähentämiseen?* (s. 21–43) Kunnallisalan kehittämissäätiö (KAKS). <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2023/12/tutkimus>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (2022). *Näin toimii tulevaisuuden sote-keskus: Infopaketti uudelle aluevaltuutetulle*.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Gummerus Kirjapaino.

Turun yliopisto. (2026). Transcribe.utu.fi – litterointipalvelu. www-sivu. (Luettu 23.5.2026.)

Tynkkynen, L.-K., Paatela, S., Aalto, A.-M., Keskimäki, I., Nykänen, E., Peltola, M., Sinervo, T., Tammi, T., & Viita-aho, M. (toim.). (2025). *Tilannekuvia hyvinvointialueilta: Muutokset palvelujärjestelmässä sote-uudistuksen alkuvuosina* (THL Raportti 3/2025). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-459-8>

Valtiovarainministeriö. (2026). Hyvinvointialueet. <https://vm.fi/hyvinvointialueet>

Viitasalo, K. E., & Paavola, J. (2019). Mistä aikuisten tuen tarve syntyy? Teoksessa M. Zeichner (toim.), *Näkökulmia palvelutarpeen arviointiin* (s. 18–33). Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B: Raportteja ja selvityksiä. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061320426>

- Viitasalo, K. (2021). Taloudellisen kyvykkyyden vahvistaminen ja mekanismit sosiaalityössä. Teoksessa A.-L. Matthies, A.-R. Svenlin & K. Turtiainen (toim.), *Aikuissosiaalityö: tieto, käytäntö ja vaikuttavuus* (s. 218–230). Helsinki: Gaudeamus.
- Waller, V., Farquharson, K., & Dempsey, D. (2016). *Qualitative social research: Contemporary methods for the digital age*. SAGE Publications.

Liitteet

Liite 1 Haastattelukutsu

Pyyntö osallistua tutkimukseen: mitä merkityksiä sosiaalihuollon ammattihenkilöt antavat työtilalle?

Arvoisa sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä,

Tämä haastattelukutsu on lähetty sinulle, koska työskentelet Satakunnan hyvinvointialueella työikäisten palveluissa ja työtilasi sijaitsee sote-keskuksessa.

Nimeni on Kaisa Ruusuranta ja teen Pro gradu- tutkielmaa Turun yliopistoon sosiaalityön oppiaineeseen. Tutkielmani tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, *mitä merkityksiä työtilalla on sosiaalihuollon ammattilaiselle ja millaisia rajoja tai mahdollisuuksia nämä tilat luovat sosiaalityön tekemiseen*. Tutkielma tuottaa tietoa myös Satakunnan hyvinvointialueelle, jonka on mahdollista käyttää tutkielman tuloksia omassa organisaatiossaan.

Hyvinvointialueisiin liittyvän organisaatiomuutoksen myötä, on sosiaali- ja terveystalveluita alettu tuottaa enemmän sote-keskuksissa. Sote-keskuksien keskeisenä ajatuksena on, että niissä työskentelevät ammattilaiset kykenevät toimimaan moniammatillisesti, verkostomaisesti, sekä digitaalisesti, jolloin asiakkaan tarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin ja joustavammin. Ennen kaikkea sote-keskus on kuitenkin tila työskentelylle, jolloin on tärkeä pysähtyä pohtimaan sosiaalihuollon mahdollisuuksia uudessa ympäristössä.

Aineiston keruu toteutetaan yksilöhaastattelulla Zoomin/Teamsin kautta tai kasvotusten, johon osallistujan on hyvä varata aikaansa noin 1 tunti. Haastattelu olisi tarkoitus saada pidettyä vielä maaliskuun tai huhtikuun alkupuolen aikana. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastatteluullaan äänittämään, tallentamaan ja litteroimaan. Haastattelussa kertomiasi asioita tulen käyttämään vain pro gradu -tutkielmassani. Aineistoa käsittelen luottamuksellisesti ja poistan siitä tunnistetietoja. Tutkielman valmistumisen jälkeen nauhoitettu haastatteluaineisto tullaan hävittämään. Pro gradu -tutkielma tullaan julkaisemaan Turun yliopiston verkkosivuilla, sekä jakamaan Satakunnan hyvinvointialueen Satainnolle.

Kaikenlaiset kokemukset, ajatukset ja näkemykset ovat tutkielmassani tärkeitä!

Mikäli kiinnostuit tutkimukseeni osallistumisesta, niin toivon sinun ottavan minuun yhteyttä ensisijaisesti sähköpostilla, jotta voimme sopia yhdessä haastatteluajan.

Yhteydenottosi on luottamuksellinen, eikä yhteydenotto sido sinua osallistumaan tutkimukseeni.

Toivon yhteydenottoa 31.3.2026 mennessä.

Ystävällisin terveisin,

Kaisa Ruusuranta

sosiaalityön maisterivaiheen opiskelija Turun Yliopisto

kaisa.m.ruusuranta@utu.fi

p. 040 7196273

Tutkielmaa ohjaava professori:

Kirsi Günther

kirsi.gunther@utu.fi

Liite 2 Teemahaastattelurunko

Aloituis ja aiheeseen tutustuminen

- Tutkielman tekijän esittely
- Haastattelun ja tutkielman tavoitteen kertominen
- Luottamuksellisuus, anonymiteetti, äänityslupa, sekä vapaaehtoisuus
- Tutkielman keskeisten käsitteiden avaaminen
 - o sote-keskus, tila, relationaalinen tilakäsite
- Tutkimukseen osallistuvan esittäytyminen

Tilat

- Miten määrittelet tilan?
- Mikä on sosiaalityön tekemisen tila?
- Missä te teette sosiaalityötä?

Sote-keskus

- Kuinka kauan olet työskennellyt sote-keskuksessa?
- Minkälainen sote-keskus on tilana? Kuvaile.
- Ovatko tilat käytännölliset?
 - o rakenteet
 - o sosiaalinen konteksti
- Oletko työskennellyt sosiaalihuollossa muualla kuin sote-keskuksessa?
 - o Jos kyllä, onko tiloissa huomattavia eroavaisuuksia?
 - o Jos ei, niin miltä työskentely sote-keskuksessa on tuntunut?
- Vastaako sote-keskus sosiaalihuollon tarpeisiin?
- Työikäisten palveluiden työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna
 - o vastaako sote-keskus asiakastyön tekemisen tarpeisiin?

Työtilat

- Minkälainen on henkilökohtainen työtilasi?

- Minkälaiset ovat yhteiset työtilat?
- Ovatko henkilökohtaiset ja yhteiset tilat käytännölliset?
 - o rakenteet
 - o sosiaalinen konteksti
- Vastaavatko henkilökohtaiset ja yhteiset tilat sosiaalihuollon tarpeisiin?
- Työikäisten palveluiden työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna
 - o vastaako työtilat asiakastyön tekemisen tarpeisiin?

Mahdollisuudet ja puutteet

- Minkälaisia mahdollisuuksia Sote-keskuksen työtilat antavat sosiaalityön tekemiselle?
- Onko työtiloissa mielestäsi puutteita?
- Minkälaisiksi kuvaisit työtilojen luonnetta?
- Mahdollistavatko työtilat sosiaali- ja terveydenhuollon moniammatillisuutta?
- Antavatko työtilat mahdollisuuden molemmille sosiaali- ja terveydenhuollolle?

Haastattelun lopettaminen

- Keskusteltujen asioiden tiivistys
- Varmistus, että haastateltava sai kerrottua haluamansa asiat

Liite 2 Suostumuslomake

Haastateltavan suostumuslomake

Suostumus osallistumisesta gradu tutkielmaan *Työtilojen merkitykset sote-keskuksessa sosiaalihuollon ammattilaisten kertomana*. Tutkielma toteutetaan Turun yliopiston Yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa, sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa.

Tutkielmassa tarkastellaan minkälaisia merkityksiä sosiaalihuollon ammattilaiset antavat työtilalleen sote-keskuksissa. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten sote-keskus vastaa sosiaalihuollon ammattilaisten tarpeisiin, mitä mahdollisuuksia tai haasteita sote-keskuksessa työskentelevät sosiaalihuollon ammattilaiset näkevät ja kokevat.

Suostun osallistumaan edellä mainittuun tutkimukseen. Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on minulle vapaaehtoista ja minun on mahdollista keskeyttää tai perua suostumukseni milloin tahansa syytä ilmoittamatta, eikä kieltäytymisestä koidu minulle haittaa.

Minulle on kerrottu, että haastattelu tullaan äänittämään, litteroimaan ja analysoimaan, sekä tiedän, että kerätty tutkimusaineisto on salassa pidettävää ja se säilytetään asianmukaisesti lukitussa tilassa tai salasanojen takana. Aineistosta poistetaan tunnistetiedot kuten nimet, organisaatiot ja paikkakuntatiedot. Aineistoa käsitellään kunnioittavasti ja luottamuksellisesti.

Olen saanut sekä kirjallista että suullista tietoa tutkimuksesta. Lisäksi minulla on ollut mahdollisuus esittää tutkimuksesta tarkentavia kysymyksiä.

Paikka ja päivämäärä

Tutkimukseen osallistujan allekirjoitus ja nimenselvennys

Tutkijan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 3 Selvitys tekoälyn käytöstä

Tässä tutkielmassa olen käyttänyt ChatGPT:n ilmaista selainpohjaista tekoälyä. Tekoälyä on käytetty auttamaan lähdeluettelon rakentamisessa, pyytäen sitä tekemään käyttämistäni lähteistä APA-viitteitä. Tekoälyä on käytetty myös auttamaan pohtimisessa, onko itse kirjoittamassani kappaleessa käsitelty asiaa oleellisesti ja riittävällä tavalla. Tällöin olen tekoälylle syöttänyt kirjoittamani kappaleen, sekä kysynyt siltä kysymyksiä ja oletuksia siihen, mitä kappaleesta tulisi löytyä. Tekoälyn palautteen olen arvioinut ja pohtinut, onko kirjoittamaani kappaletta tarpeellista mukauttaa tekoälyn ehdotusten mukaisesti.

Tekoälyä hyödynsin myös aineisto-otteiden muuttamiseen murre sanoista yleiskielelliseksi. Olen itse valinnut, mitkä sitaatit olen syöttänyt tekoälylle, sekä tarkistanut, että jokaisen sitaatin asiayhteys on pysynyt muuttumattomana. Tekoälylleni syöttämistäni otteista on ollut poistettuna kaikki haastateltavaan liitettävät tunnistetiedot.